

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF BULGARIA

Industrial Association
Veliko Tarnovo
Индустриална асоциация
Велико Търново

Project: "Building a sustainable model and partner network to support employment and labour mobility in the cross border area Bulgaria-Romania"

Analiza sectorială a pieței forței de muncă și a potențialului mobilității forței de muncă, în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România

Septembrie 2017, Constanța

BULGARIAN
INDUSTRIAL
ASSOCIATION
Union of the Bulgarian Business

www.bia-bg.com

www.interregbg.eu

Chamber of Commerce,
Industry, Navigation and
Agriculture of Constanta

www.ccina.ro

The content of this material does not necessarily represent the official position of the European Union

SUMAR

Analiza sectorială a pieței forței de muncă și a potențialului mobilității forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România este parte integrantă a activității vizând: Identificarea ramurilor cheie în care se poate desfășura mobilitatea forței de muncă, inclusiv crearea unor oportunități de angajare pe termen lung, de ambele părți ale graniței.

Analiza sectorială cuprinde o enumerare de concepte de bază; caracteristicile demografice și sociale ale populației din cele două județe targetate de proiect; tendințele de dezvoltare ale economiei locale din județele Constanța și Călărași; piața forței de muncă - incluzând forța de muncă, șomajul, precum și dezechilibrele pieței muncii; mobilitatea transfrontalieră a forței de muncă - incluzând atitudinea angajatorilor privind utilizarea forței de muncă străine din regiunea transfrontalieră, limitele și dificultățile privind utilizarea forței de muncă străine din regiunea transfrontalieră, sectoarele și întreprinderile cu potențial pentru angajarea forței de muncă mobile, precum și meseriile/pozițiile cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.

De asemenea, Analiza sectorială a forței de muncă și a potențialului mobilității forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, cuprinde un set de anexe, sub formă tabelară, privind sectoarele economice cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, profilele întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, un catalog cu datele de contact ale întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, meseriile cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, precum și tabele și grafice reprezentative pentru domeniile abordate.

La final, analiza sectorială cuprinde o listă cu informații și surse bibliografice.

Cuprins

SUMAR	2
I. INTRODUCERE	6
1.1. CONCEPTE DE BAZĂ	6
1.2. OBIECTIVUL PROIECTULUI	7
1.3. SCOPUL ȘI SARCINILE ACTIVITĂȚII NR. 4 A PROIECTULUI	7
1.4. SCOPUL ANALIZEI SECTORIALE A PIEȚEI MUNCII ÎN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMANIA	7
II. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE ALE POPULAȚIEI ÎN REGIUNILE TARGETATE ÎN PROIECT	9
2.1. ZONE OCUPATE ȘI NUMĂRUL POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)	9
2.2. STRUCTURA PE VÂRSTE ȘI EDUCAȚIE A POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)	11
2.3. MIGRAȚIA POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)	14
2.4. EDUCAȚIA (INCLUSIV PE REGIUNI)	16
2.5. VENITURILE ȘI CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR (INCLUSIV PE REGIUNI)	19
III. TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE	21
3.1. INDICATORI MACROECONOMICI (INCLUSIV PE REGIUNI)	21
3.2. ÎNTREPRINDERI (INCLUSIV PE REGIUNI)	23
3.3. PRINCIPALELE SECTOARE ECONOMICE ȘI PRIORITĂȚILE STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE	25
3.3.1. CONSTANȚA	25
3.3.2. PRIORITĂȚILE STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE	28
IV. PIAȚA LOCALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ	35
4.1. FORȚA DE MUNCĂ	36
4.1.1. NUMĂRUL ANGAJAȚILOR PE SECTOARE ECONOMICE ȘI DOMENII	36
4.2. ȘOMAJUL	38
4.3. DEZECHILIBRE ALE PIEȚEI MUNCII	40
V. MOBILITATEA TRANSFRONTALIERĂ A FORȚEI DE MUNCĂ	43
5.1. ATITUDINEA ANGAJATORILOR FAȚĂ DE UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ STRĂINĂ, DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMÂNIA	43
5.2. LIMITE ȘI DIFICULTĂȚI ÎN UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ STRĂINĂ, DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMÂNIA	45
5.3. SECTOARE ȘI ÎNTREPRINDERI CU POTENȚIAL PENTRU ANGAJAREA DE FORȚĂ DE MUNCĂ MOBILĂ (INCLUSIV PE REGIUNI)	46
5.4. MESERII / POZIȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ	50
VI. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	51
VII. ANEXE	54
7.1. LISTĂ CU SECTOARELE ECONOMICE CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ	54
7.2. LISTĂ CU PROFILELE ÎNTREPRINDERILOR CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ	54
7.3. CATALOG CU DATELE DE CONTACT ALE ÎNTREPRINDERILOR CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA DE MUNCĂ	54
7.4. LISTĂ CU MESERIILE/ANGAJAȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ	54

7.5.	LISTĂ CU GRAFICE ȘI TABELE INCLUSE ÎN ANALIZA SECTORIALĂ.....	54
VIII.	LISTĂ CU INFORMAȚII ȘI SURSE BIBLIOGRAFICE	55

Abrevieri utilizate:

<i>Abrevieri</i>	<i>Descrierea abrevierilor</i>
LB	- Lead Beneficiary - Industrial Association Veliko Tarnovo
B2	- Beneficiary 2 - Constanta Chamber of Commerce, Industry, Navigation and Agriculture - CCINA Constanta
B3	- Beneficiary 3 - Bulgarian Industrial Association
CBC	- Cross border cooperation
CCINA	- Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură
AJOFM	- Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
INS	- Institutul Național de Statistică
ONRC	- Oficiul Național al Registrului Comerțului
PIB	- Produsul intern brut
VAB	- Valoarea adăugată brută
ISD	- Investiții străine directe
CFP	- Centru pentru formare profesională

SURSE UTILIZATE

- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)
- Eurostat (EUROSTAT)
- Institutul Național de Statistică (INS)
- Oficiul Național al Registrului Comerțului
- Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Constanța și Călărași (AJOFM CT și AJOFM CL)
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud - Est (ADR SE)
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud - Muntenia (ADR SM)
- Pol de Creștere Constanța
- Consiliul Județean Constanța (CJ CT)
- Consiliul Județean Călărași (CJ CL)

I. INTRODUCERE

1.1. CONCEPTE DE BAZĂ

Populația după domiciliu, la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale.

Populația rezidentă reprezintă totalitatea persoanelor cu cetățenie română, străini și fără cetățenie, care au reședința obișnuită pe teritoriul României.

Unitatea școlară - reprezintă unitatea administrativă de învățământ cu personalitate juridică, înscrisă în Nomenclatorul Național SIRUES, în care funcționează unul sau mai multe niveluri educaționale, având o conducere unică; se înregistrează situația existentă la începutul anului școlar (universitar). Sunt considerate unități de învățământ: creșele, grădinițele, școlile primare și gimnaziale; școlile speciale primare și gimnaziale; liceele; grupurile școlare (în cadrul cărora funcționează mai multe niveluri de educație), școlile de arte și meserii (profesionale), de maiștri, postliceale, instituțiile de învățământ universitar.

Populația școlară - reprezintă totalitatea copiilor din grădinițe și creșe, a elevilor și studenților cuprinși în procesul de instruire și educare dintr-un an școlar/universitar din cadrul educației formale, indiferent de formele de învățământ pe care le frecventează (de zi, seral, cu frecvență redusă și la distanță), programul de studii și de vârstă.

Veniturile totale reprezintă ansamblul veniturilor bănești, indiferent de sursa de proveniență (inclusiv împrumuturile și creditele luate, sumele retrase din depozitele constituite la CEC Bank, alte bănci și instituții similare) precum și contravaloarea veniturilor în natură (consumul uman și furajer de produse alimentare și nealimentare din resursele proprii ale gospodăriei, respectiv mărfurile și serviciile obținute gratuit sau cu reducere de preț de la agenții economici publici și privați), care nu au caracter de salariu în natură, pe o persoană din gospodărie.

Cheltuielile totale reprezintă ansamblul cheltuielilor bănești, indiferent de destinație (inclusiv contravaloarea mărfurilor și serviciilor obținute gratuit sau cu reducere de preț de la agenții economici și exclusiv împrumuturile și creditele restituite, sumele depuse la CEC Bank, alte bănci și instituții similare), precum și contravaloarea consumului uman și furajer de produse alimentare și nealimentare din resursele proprii ale gospodăriei.

Populația ocupată civilă cuprinde, potrivit metodologiei balanței forței de muncă, toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit, pe care o exercită în mod obișnuit în una dintre activitățile economiei naționale, fiind încadrate într-o activitate economică sau socială, în baza unui contract de muncă sau în mod independent (pe cont propriu), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plata în natură etc.

Rata locurilor de muncă vacante reprezintă raportul dintre numărul locurilor de muncă vacante și numărul total al locurilor de muncă (ocupate și vacante, exclusiv cele blocate sau destinate numai promovării în interiorul întreprinderii sau instituției), exprimat procentual.

1.2. OBIECTIVUL PROIECTULUI

Acest document a fost elaborat în cadrul contractului 44998 / 28.03.2017, încheiat în scopul implementării activităților proiectului: "BUILDING A SUSTAINABLE MODEL AND PARTNER NETWORK TO SUPPORT EMPLOYMENT AND LABOUR MOBILITY IN THE CROSS BORDER REGION BULGARIA-ROMANIA". Beneficiarii proiectului sunt:

- Lead Beneficiary - Industrial Association Veliko Tarnovo;
- Beneficiary 2 - Constanta Chamber of Commerce, Industry, Navigation and Agriculture - CCINA Constanta;
- Beneficiary 3 - Bulgarian Industrial Association.

Obiectivul principal al proiectului este de a promova ocuparea forței de muncă în principalele sectoare economice din regiunea transfrontalieră, prin crearea condițiilor pentru un echilibru între cererea și oferta de pe piața muncii.

1.3. SCOPUL ȘI SARCINILE ACTIVITĂȚII NR. 4 A PROIECTULUI

Activitatea nr. 4 are ca scop identificarea sectoarelor principale care pot facilita mobilitatea forței de muncă, inclusiv crearea de oportunități de angajare pe termen lung, pe ambele părți ale graniței, precum și dezvoltarea unei hărți economice online, de cooperare transfrontalieră (CBC), cu profilele întreprinderilor identificate de ambele părți ale graniței, care reprezintă potențial pentru mobilitatea forței de muncă.

Sarcinile pentru implementarea Activității 4 sunt:

- Proiectarea și dezvoltarea unui portal de informare;
- Dezvoltarea unei metodologii cu criterii de selecție a sectoarelor economice și a întreprinderilor cu potențial de mobilitate a forței de muncă;
- Analiza sectorială a pieței muncii - identificarea sectoarelor potențiale prin colectarea de informații privind ocuparea forței de muncă, calificarea, cadrul demografic. Informația trebuie colectată într-un format structurat, astfel încât să poată fi uploadată pe portalul de informare (liderul de proiect - LB, pentru partea bulgară și partenerul român - B2, pentru partea română);
- Realizarea profilelor întreprinderilor selectate cu potențial de mobilitate a forței de muncă pe ambele părți ale graniței - detalii de contact, sector, tip de activitate, structura angajaților, meserii cu potențial de mobilitate a forței de muncă.

1.4. SCOPUL ANALIZEI SECTORIALE A PIETEI MUNCII ÎN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMANIA

Analiza sectorială are ca obiectiv principal identificarea sectoarelor și a întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă. Conjunctura demografică și socială în regiunile targetate, cadrul economic, piața muncii, trebuie să fie evidențiate, în timp ce opinia și atitudinea față de mobilitatea forței de muncă trebuie explorată, din perspectiva experților din domeniu și a angajatorilor.

Principalele sarcini realizate pentru implementarea activității de elaborare a analizei sectoriale sunt următoarele:

- Identificarea sectoarelor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, prin colectarea de informații despre ocuparea forței de muncă, calificare, cadru demografic, într-o formă structurată.
- Selectarea întreprinderilor de pe ambele părți ale graniței, cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.
- Realizarea profilelor întreprinderilor selectate - date de contact, sector, tip de activitate, structură HR, meserii cu potențial pentru mobilitate.

II. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE ALE POPULAȚIEI ÎN REGIUNILE TARGETATE ÎN PROIECT

2.1. ZONE OCUPATE ȘI NUMĂRUL POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)

Analiza caracteristicilor demografice și sociale ale populației, în cele două județe impactate de proiect, va fi abordată de la general la specific (național, regional și județean), având ca reper anul 2011, anul desfășurării Recensământului populației și al locuințelor din România. În vederea analizării tendințelor și a dinamicii populației, datele din 2011 vor fi comparate cu datele statistice finale existente, furnizate de instituțiile abilitate pentru ultimii doi ani.

În acest context, în anul 2011, numărul și densitatea populației României se prezenta astfel:

Tabelul nr. 1. Populația, în 2011

LOCALIZARE	REPERE DEMOGRAFICE - 2011				
	Total Populație	Urban	Rural	Masculin	Feminin
Nivel național	20121641	10858790	9262851	9788577	10333064
Regiunea Sud Est	2545923	1362011	1183912	1246277	1299646
Județul Constanța	684082	470961	213121	333347	350735
Regiunea Sud Muntenia	3136446	1242881	1893565	1530509	1605937
Județul Călărași	308891	111081	195610	150076	156615

Sursă:INS

Tabelul nr. 2. Populația, în 2015

LOCALIZARE	REPERE DEMOGRAFICE - 2015				
	Total Populație	Urban	Rural	Masculin	Feminin
Nivel național	19819697	10669579	9150118	9680537	10139160
Regiunea Sud Est	2481684	1321626	1160058	1218087	1263597
Județul Constanța	682375	464916	217459	332766	349609
Regiunea Sud Muntenia	3047055	1204187	1842868	1494722	1552333
Județul Călărași	297199	107290	189909	146162	151037

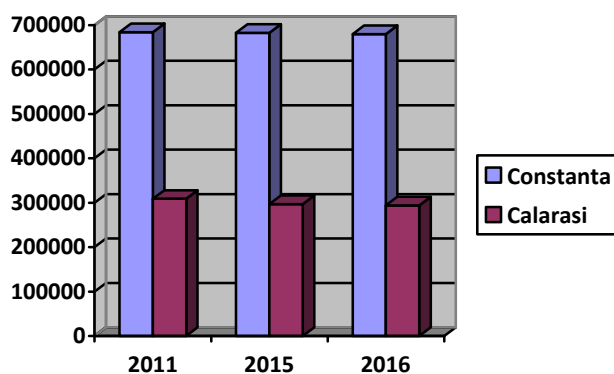
Sursă: INS

Tabelul nr. 3. Populația, 1 iulie 2016

LOCALIZARE	REPERE DEMOGRAFICE - 2016				
	Total Populație	Urban	Rural	Masculin	Feminin
Nivel național	19703494	10584266	9119228	9616598	10086896
Regiunea Sud Est	2458406	1305812	1152594	1205250	1253156
Județul Constanța	679786	461500	218286	330911	348875
Regiunea Sud Muntenia	3017505	1189180	1828325	1480026	1537479
Județul Călărași	294216	106103	188113	144696	149520

Sursă:INS

Figura nr. 1. Analiză comparativă, situația populației în cele două județe, Constanța și Călărași, pentru anii de referință: 2011, 2015 și 2016

Sursă: INS

Așa cum se poate observa din tabelele prezentate, în cele două județe impactate de proiect, populația are un trend decrescător din 2011 până în 2016. În județul Constanța sunt cu 4.326 locuitori mai puțini în 2016 decât în 2011, iar în Călărași, populația a scăzut cu 14.675 locuitori, ceea ce, ținând cont de numărul relativ mic de locuitori ai județului, în comparație cu alte județe ale țării, reprezintă un adevărat semnal de alarmă. Această scădere a populației are la bază atât sporul negativ, cât mai ales migrația populației spre țări mai dezvoltate sau chiar spre regiuni/județe mai dezvoltate din țară.

2.2. STRUCTURA PE VÂRSTE ȘI EDUCAȚIE A POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)

Analiza structurii pe vârste și educație a populației respectă aceeași abordare de la general la specific, având ca reper anul 2011 și anii 2015 și 2016.

Analiza populației se prezintă separat pe vârste și educație, astfel:

Tabelul nr. 4. Structura populației pe vârste, în 2011

Structura populației pe vârste	LOCALIZARE - 2011				
	Nivel național (România)	Regiunea Sud Est	Constanța	Regiunea Sud Muntenia	Călărași
Total populație	20.121.641	2.545.923	684.082	3.136.446	306.691
15 - 19 ani	1108453	136186	33931	171714	16931
20 - 24 ani	1366374	155407	48288	196784	19398
25 - 29 ani	1303077	152298	47504	186299	18071
30 - 34 ani	1522719	185645	54917	223131	20695
35 - 39 ani	1538897	193329	53118	239645	22321
40 - 44 ani	1743878	226146	61436	288186	27919
45 - 49 ani	1076258	132689	36498	164456	14922
50 - 54 ani	1332266	175775	47859	199556	18705
55 - 59 ani	1448043	195546	53567	220373	20333
60 - 64 ani	1244286	163057	43456	201078	18874

Sursă: INS

Tabelul nr. 5. Structura populației pe vârste, în 2015

Structura populației pe vârste	LOCALIZARE - 2015				
	Nivel național (România)	Regiunea Sud Est	Constanța	Regiunea Sud Muntenia	Călărași
Total populație	22.298.253	2.873.851	770750	3.269.867	318.266
15 - 19 ani	1153291	149454	37230	173339	17983
20 - 24 ani	1253073	159364	42860	186980	18211
25 - 29 ani	1779388	230941	64439	253113	26586
30 - 34 ani	1681005	210089	61199	220732	21439
35 - 39 ani	1907306	246031	68422	264512	24670
40 - 44 ani	1789462	233226	61227	264670	25036
45 - 49 ani	1832748	239654	61436	282789	27094
50 - 54 ani	1244822	160046	44652	178210	16107
55 - 59 ani	1479784	199326	56275	210683	19884
60 - 64 ani	1396813	188130	50849	205335	18106

Sursă: INS

Tabelul nr. 6. Structura populației pe vârste, în 2016

Structura populației pe vârste	LOCALIZARE - 2016				
	Nivel național (România)	Regiunea Sud Est	Judetul Constanța	Regiunea Sud Muntenia	Judetul Călărași
Total populație	22.241.718	2.871.862	770.220	3.260.976	316.297
15 - 19 ani	1151575	149211	37877	171711	18047
20 - 24 ani	1218547	155935	39384	184497	18124
25 - 29 ani	1712131	219999	62819	242022	25010
30 - 34 ani	1649050	204660	60009	215673	21384
35 - 39 ani	1892665	241858	68049	257822	24132
40 - 44 ani	1806089	234347	61781	263133	24651
45 - 49 ani	1950707	258194	66400	302828	29388
50 - 54 ani	1203476	151647	42247	173145	15662
55 - 59 ani	1425524	190008	53418	202831	18904
60 - 64 ani	1422177	192232	52496	207143	18444

Sursă: INS

La nivel național, tendința privind numărul total al populației se prezintă astfel:

- Populația 2015 = 22.298.253
- Populația 2016 = 22.241.718

Tendința - în scădere cu 56.535 locuitori

- Populația urbană 2015 = 12.585.781
- Populația urbană 2016 = 12.546.212

Tendința în scădere cu 39.569

- Populația rurală 2015 = 9.712.472
- Populația rurală 2016 = 9.695.506

Tendința în scădere cu 16.966

Luând în considerare doar populația activă cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 ani, situația la data de 1 ianuarie 2016, se prezintă astfel:

- La nivel național = 15.481.627
- Regiunea Sud Est = 2.008.051
- Regiunea Sud Muntenia = 2.231.763

La nivelul celor două județe impactate de proiect, tendințele sunt în scădere și se prezintă astfel:

Tabelul nr. 7. Tendința populației active, 2016 vs. 2015

Județul	Populația 15 - 64 ani		Tendința
	Anul 2015	Anul 2016	
Constanța	548.589	544.480	- 4.109
Călărași	215.116	213.746	- 1.368

Sursă: Prelucrare statistică proprie în baza datelor obținute de la INS

În ceea ce privește situația educațională a populației, referindu-ne la absolvenții diferitelor niveluri, avem următoarea situație:

Tabelul nr. 8. Situația educațională a populației (număr persoane), 2014-2015

Nivel de instruire	LOCAȚIA ȘI ANUL ABSOLVIRII									
	România		Regiunea Sud Est		Constanța		Regiunea Sud Muntenia		Călărași	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Înv. primar și gimnazial	186788	179703	23934	22875	6262	6132	28235	27555	2788	2687
Înv. sec. ciclul 2 (liceal și prof)	201460	163264	24743	19882	7252	5851	28929	23507	2296	2016
Înv. Prof. sec. ciclul 2	11605	10523	1095	1017	215	163	1549	1439	125	161
Școli de maiștri	3531	2919	896	701	307	264	337	302	20	15
Învățământ universitar	133478	121788	9198	8840	5233	4976	6442	5867	50	56

Sursă: INS, Ministerul Educației Naționale și prelucrare proprie

Tendința arată o scădere constantă și pe toate liniile populației care absolvă o formă de învățământ. Acest fapt conduce la o diminuare permanentă a forței de muncă specializate, iar dacă luăm în calcul și scăderea permanentă a populației active, cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 ani, asigurarea forței de muncă, atât specializate cât și necalificate va deveni o problemă gravă în următorii ani, atât la nivel național, dar și la nivelul celor două județe impactate de proiect.

2.3. MIGRAȚIA POPULAȚIEI (INCLUSIV PE REGIUNI)

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, *migrația* este definită ca fiind deplasarea în masă a unor triburi sau a unor populații de pe un teritoriu pe altul, determinată de factori economici, sociali, politici sau naturali.

Migrația poate fi internă și externă, având două componente: emigrația și imigrația. Deși în România se manifestă ambele componente, țara noastră are un statut de emigrație netă. Principalele destinații, ca urmare a emigrării populației, sunt țările europene unde emigranții români își desfășoară activitatea, astfel: Italia, Spania, Franța, Israel, Germania, Marea Britanie etc.

Migrația populației reprezintă un fenomen global și are un rol deosebit de important în funcționalitatea economiei.

Factorii care determină migrația, în general și migrația de muncă, în special, sunt prezentați și pot fi grupați astfel:

- Fazele ciclului economic în care se află economiile unor state/regiuni/județe
- Îmbunătățirea sistemului de transport internațional/național/regional și local
- Dinamica relațiilor sociale, exprimată prin internaționalizarea căsătoriilor
- Dinamica demografică, manifestată prin creșteri inegale ale numărului de persoane la nivel național/regional/județean
- Ocuparea parțială a forței de muncă și existența fenomenului de șomaj etc.

În acest context, factorii menționați mai sus pot fi grupați astfel:

1. Factori de natură economică - șomaj, relocarea activității economice, globalizarea producției, diversificarea și specializarea unor ramuri economice etc.
2. Factori de natură politică - transparența frontierelor, modificări geopolitice, orientări politice etc.
3. Factori de natură socio - demografică și socio - culturale - căsătorii mixte, creșterea naturală inegală a populației etc.
4. Factori ecologici, psihologici, umanitari, culturali etc.

După caracterul migrației forței de muncă, există o triplă abordare, astfel:

- Migrația periodică - cuprinde deplasări sporadice, cu întoarcere la locul de domiciliu
- Migrația sezonieră - este cauzată de caracterul sezonier al activităților economice (agricultură, turism, construcții, alte servicii sezoniere)
- Migrația oscilantă - are un caracter local (inclusiv transfrontalier), cu deplasări zilnice către locul de muncă și seara, către locul de domiciliu

OMM (Organizația Mondială a Muncii) este responsabilă de elaborarea și coordonarea standardelor internaționale cu privire la piața muncii, care reprezintă recomandări către guvernele statelor lumii și cuprind:

- Remunerarea minimală a muncii
- Asigurarea posibilităților de angajare nediscriminatorii
- Asigurarea egalității între muncitorii migranți și locali
- Asigurarea unui sistem de asigurări sociale pentru migranți
- Stabilirea vârstei minime a forței de muncă
- Cooperarea statelor în domeniul migrației forței de muncă etc.

La nivelul țării noastre, analiza migrației populației are ca reper anul 2011 și comparativ anii 2015 și 2016. Analiza națională include migrația totală a populației pe cei trei ani avuți în vedere, precum și migrația populației active din punct de vedere al potențialului forței de muncă (începând cu 15 ani, până la vârsta de 64 ani). Analiza migrației regionale (Sud Est și Sud Muntenia), precum și analiza migrației, în cele două județe impactate de proiect (Constanța și Călărași), cuprinde migrația totală pentru cei trei ani (2011, 2015 și 2016), precum și migrația pe medii de rezidență (urban și rural), astfel:

Tabelul nr. 9. Migrația, la nivel național

După reședință		GRUPE DE VÂRSTĂ										
		Total	15-19	20-29	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64
Total	2011	324626	22727	48212	45897	39913	25346	21422	10846	12503	11474	18887
	2015	361083	22717	35711	57730	42868	32484	22882	18127	11743	11990	23141
	2016	389373	24642	355165	59923	43556	36527	26860	22176	13081	13849	28344

Sursă: INS și EUROSTAT

Tabelul nr. 10. Migrația, la nivelul Regiunilor de Dezvoltare Sud - Est și Sud - Muntenia

Sud Est	2011	37538
	2015	41182
	2016	44143
Sud Muntenia	2011	45312
	2015	47438
	2016	51506

Sursă: INS și prelucrare proprie

Tabelul nr. 11. Migrația, la nivelul județelor Constanța și Călărași

JUDEȚE	ANI DE REFERINȚĂ	MEDIUL DE REZIDENȚĂ		
		TOTAL	URBAN	RURAL
CONSTANȚA	2011	11685	6655	5030
	2015	12827	7504	5323
	2016	13734	7839	5895
CĂLĂRAȘI	2011	4031	1203	2828
	2015	4392	1337	3055
	2016	5103	1439	3664

Sursă: Prelucrare proprie

Atât la nivel național, cât și la nivelul celor două regiuni și, implicit, la nivelul celor două județe impactate de proiect (Constanța și Călărași), migrația populației este în creștere față de 2011, an reper în cadrul analizei. Dacă analizăm migrația structurată pe grupe de vârstă, cea mai mare creștere se manifestă la persoanele cu vârsta peste 20 ani, cu accent pe grupa de vârstă 25 - 49 ani, adică persoane care, în mod firesc, dețin o calificare, au expertiză într-un anumit domeniu și pot intra direct în câmpul muncii, fără o pregătire suplimentară de lungă durată.

Situația este cu atât mai îngrijorătoare, cu cât tendința migraționistă este în creștere, iar vârsta de la care începe migrația este în scădere.

2.4. EDUCAȚIA (INCLUSIV PE REGIUNI)

În ceea ce privește analiza educației, am structurat nivelurile educaționale, în funcție de numărul unităților de învățământ, astfel: Învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), Învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional), Învățământul postliceal și de maiștri și Învățământul superior cu licență. În a doua etapă am realizat o analiză privind unitățile școlare, defalcate pe învățământul liceal și cel profesional, iar la final am realizat o analiză a populației școlare aflate în formare.

Analiza numărului de absolvenți, pe medii de rezidență, niveluri de instruire și anii de absolvire, a fost prezentată la secțiunea 2.2 STRUCTURA PE VÂRSTE ȘI EDUCAȚIE A POPULAȚIEI.

Aceste analize au fost realizate pentru anii 2011, 2015 și 2016, la nivel național, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud - Est, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud - Muntenia și la nivelul județelor Constanța și Călărași.

În acest context, situația unităților școlare se prezintă astfel:

Tabelul nr. 12. Situația unităților școlare, în 2011, 2015 și 2016

Ciclurile educaționale	Anii luați în considerare	Mediul de rezidență				
		Național	Regiunea SE	Județul Constanța	Regiunea SM	Județul Călărași
Învățământul primar și gimnazial	2011	4022	528	99	684	65
	2015	7108	516	101	678	66
	2016	7010	510	100	674	66
Învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	2011	1621	212	68	211	17
	2015	1593	207	67	204	18
	2016	1575	203	67	202	17
Învățământ postliceal și de maiștri	2011	86	16	4	12	1
	2015	146	24	7	22	1
	2016	149	22	7	23	1
Învățământ superior cu licență	2011	108	7	5	4	0
	2015	99	7	5	4	0
	2016	97	7	5	4	0

Sursă: INS și Ministerul Educației Naționale

Pentru a analiza situația unităților școlare, în care învață tineri, care pot face obiectul mobilității profesionale, am realizat structura unităților de învățământ secundar ciclul 2, pe cele două componente, liceal și profesional.

Tabelul nr. 13. Structura unităților de învățământ secundar ciclul 2

Niveluri educaționale	Anii luați în considerare	Mediul de rezidență				
		Național	Regiunea SE	Județul Constanța	Regiunea SM	Județul Călărași
Învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	2011	1621	212	68	211	17
	2015	1593	207	67	204	18
	2016	1575	203	67	202	17
Învățământ liceal	2011	1615	209	68	210	17
	2015	1566	206	67	199	18
	2016	1534	201	67	195	17
Învățământ profesional	2011	6	3	0	1	0
	2015	27	1	0	5	0
	2016	41	2	0	7	0

Sursă: INS ȘI Ministerul Educației Naționale

Ca urmare a analizei numărului de unități de învățământ existente, pentru cei trei ani luați în considerare, următoarea etapă se referă la analiza populației școlare, aflate în procesul de formare.

Pentru această analiză, am avut în vedere cei trei ani de referință (2011, 2015 și 2016), precum și cele patru niveluri educaționale (Învățământ primar și gimnazial, Învățământ secundar ciclul 2 - liceal și profesional, Învățământul postliceal și de maiștri și Învățământul superior cu licență). Am avut în vedere această abordare pentru a realiza o concordanță cu analiza numărului de unități școlare realizată pe aceleași criterii.

În acest context, populația școlară aflată în procesul de formare, se prezintă astfel:

Tabelul nr. 14. Populația școlară aflată în procesul de formare

Ciclurile educaționale	Anii luați în considerare	Mediul de rezidență				
		Național	Regiunea SE	Județul Constanța	Regiunea SM	Județul Călărași
Învățământul primar și gimnazial	2011	1629406	210425	55616	247212	2628227046
	2015	1712088	221021	61811	255616	26863
	2016	1695461	218119	61437	251980	11571
Învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	2011	901150	113227	32872	129116	9093
	2015	742297	93384	26843	105528	8874
	2016	735222	92486	26291	103940	627
Învățământ postliceal și de maiștri	2011	79466	11052	2665	8591	479
	2015	99476	14560	4488	10877	356
	2016	93716	13468	4592	10243	405
Învățământ superior cu licență	2011	539852	45988	28438	26110	341
	2015	410697	32313	19829	17902	317
	2016	405638	31325	19195	16812	

Sursă: INS ȘI Ministerul Educației Naționale

În urma analizelor prezentate la acest capitol, tendința privind numărul unităților de învățământ este în scădere netă. Având ca reper anul 2011, numărul unităților de învățământ a scăzut constant în anii 2015 și 2016. Aceași tendință în scădere se observă și la populația școlară aflată în formare, pe diferite niveluri de instruire.

Îngrijorător este faptul că numărul populației școlare, aflate în formare la nivelul învățământului secundar ciclul 2 (liceal și profesional), adică nivelul unde absolvenții pot acumula cunoștințe și competențe necesare unor calificări pentru integrarea pe piața forței de muncă sau să reprezinte o oportunitate pentru mobilitatea forței de muncă, inclusiv mobilitatea transfrontalieră, este într-o continuă scădere. Practic, acest nivel de instruire furnizează absolvenți care pot asigura necesarul calificat de forță de muncă, scăderea continuă a acestor absolvenți, conduce la o diminuare continuă a numărului de personal calificat.

De asemenea, populația aflată în formare la nivelul de instruire cu licență, se află într-o scădere, uneori destul de abrupt, ceea ce scoate în evidență scăderea numărului de persoane înalt calificate.

O anumită fluctuație pozitivă se poate observa la nivelul de instruire Postliceal și maiștri, unde, atât la numărul unităților de învățământ, cât și la numărul persoanelor aflate în formare se remarcă o anumită creștere de la anul 2011 la anul 2015 și o relativă consolidare după acest an. Este un nivel de instruire foarte important deoarece absolvenții școlilor postliceale și a școlilor de maiștri sunt persoane cu experiență, cu un grad ridicat de specializare.

2.5. VENITURILE ȘI CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR (INCLUSIV PE REGIUNI)

Analiza face referire la veniturile și cheltuielile gospodăriilor pentru anii 2015 și 2016, plecând de la nivel național, ajungând la nivelul celor două regiuni de dezvoltare și finalizând cu județele Constanța și Călărași.

În aceste condiții situația se prezintă astfel:

A. Venitul total mediu lunar pe o persoană, pe categorii de gospodării, în lei:

Tabelul nr. 15. Venitul total mediu lunar (net) pe o persoană, pe categorii de gospodării, în lei

CATEGORII SOCIALE	Anii luați în considerare	Mediul de rezidență		
		Național	Regiunea SE	Regiunea SM
TOTAL	2015	1010,67	911,15	911,3
	2016	1112,22	1025,29	1004,02
SALARIAȚI	2015	1255,09	1086,23	1163
	2016	1410,3	1264,03	1299,76
AGRICULTORI	2015	648,48	742,13	553,17
	2016	632,21	714,5	594,29
ȘOMERI	2015	476,37	431,38	501,39
	2016	584,05	455,9	574,92

Sursă: INS

Venitul mediu lunar pe o persoană, pe categorii de gospodării, diferă de venitul mediu lunar net aflat în plată, care pentru anul 2015 era de 1713 lei, iar pentru anul 2016 era de 1892 lei.

Media veniturilor lunare pe persoană din gospodărie, în cele două regiuni de dezvoltare se situează sub media națională, la toate categoriile sociale avute în vedere.

Cu toate acestea, în județul Constanța, venitul mediu pe persoană din gospodărie este de 1124,21 în anul 2016, peste media națională, aflându-se pe locul 11, la acest capitol, iar în județul Călărași, în 2016, venitul mediu pe persoană se situează sub media națională, având o valoare de 1054,32 lei.

În ceea ce privește salariu mediu net aflat în plată pentru anul 2016, în Constanța era de 1824 lei, iar în Călărași de 1572 lei, județul aflându-se pe locul 24 între județele țării.

B. Cheltuielile medii lunare pe persoană din gospodărie, în lei:

Tabelul nr. 16. Cheltuielile medii lunare pe persoană din gospodărie, în lei

CATEGORII SOCIALE	Anii luați în considerare	Mediul de rezidență		
		Național	Regiunea SE	Regiunea SM
TOTAL	2015	884,56	794,1	805,56
	2016	953,35	891,77	866,97
SALARIAȚI	2015	1092,32	945,21	1015,91
	2016	1197,78	1093,92	1092,65
AGRICULTORI	2015	600,78	645,12	545,76
	2016	574,91	625,41	554,22
ȘOMERI	2015	471,7	425,42	506,65
	2016	546,5	451,41	563,49

Sursă: INS

Cheltuielile medii lunare pe persoană din gospodărie sunt în creștere, în 2016, față de 2015, conform tabelului de mai sus.

Analiza arată că diferențele dintre veniturile medii lunare și cheltuielile medii lunare, pe persoană din gospodărie, sunt destul de mici, în special în gospodăriile de agricultori și someri, ceea ce arată un nivel de trai destul de scăzut.

De asemenea, trendul cheltuielilor agricultorilor în regiunea Sud Est este mai mare decât la nivel național, iar cheltuielile din gospodăriile șomerilor din regiunea Sud Muntenia sunt mai mari decât la nivel național și nivelul regiunii Sud Est. Aceleași tendințe se păstrează și la nivelul celor două județe impactate, Constanța, din regiunea Sud Est și Călărași, din regiunea Sud Muntenia.

III. TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE

În această secțiune sunt analizate situațiile economice din județele Constanța și Călărași, făcându-se comparație cu situația la nivel național, în funcție de anumiți indicatori macroeconomici.

Întreprinderile sunt analizate ca parte a sectoarelor economiei avute în vedere, pe fiecare dintre cele două județe impactate de proiect.

Prioritățile strategice în dezvoltarea economiilor locale au ca puncte de plecare strategiile de dezvoltare regionale și județene pentru perioada 2014 - 2020.

3.1. INDICATORI MACROECONOMICI (INCLUSIV PE REGIUNI)

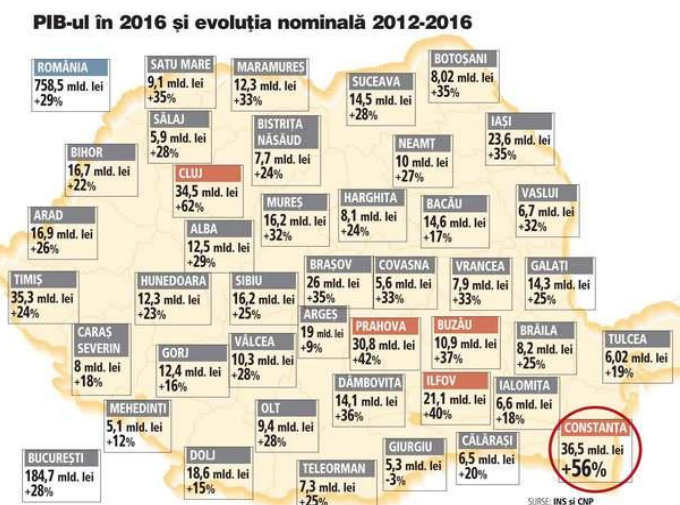
Sunt descriși produsul intern brut (PIB) și valoarea adăugată brută (VAB), fiind principalii indicatori macroeconomici în județele țintă: Constanța și Călărași.

Conform Institutului Național de Statistică, Județul Constanța ocupă locul 2, în România, în ceea ce privește PIB, având valoarea de 36533 milioane lei pentru 2016, față de 34346 milioane lei în 2015, reprezentând o creștere reală a PIB-ului de 4.7 procente față de anul precedent.

La polul opus, județul Călărași a înregistrat cea mai mică creștere a PIB, în 2016, față de anul precedent, de 1.6 procente, PIB pentru 2016 fiind de 6570 milioane lei, față de 6367 milioane lei pentru 2015.

PIB-ul în valoare nominală al județului Constanța a avut o creștere, în perioada 2012-2016, de 56%, față de o creștere nominală de 29% a PIB-ului României, fiind astfel județul cu o valoare semnificativ mai mare față de Călărași, cel de-al doilea județ din analiza de față. Creșterea nominală a PIB-ului este un indicator de obicei puțin folosit, mai relevantă fiind creșterea reală, dar pentru comparații între viteze de creștere ale regiunilor sau județelor poate fi utilizat, având în vedere că deflatorul PIB se aplică uniform pentru toată țara și observăm, în cazul județului Călărași, o creștere de doar 20%, față de anul 2012. Datele prezentate pot fi observate în figura de mai jos.

Figura nr. 2. PIB-ul în 2016 și evoluția nominală 2012-2016

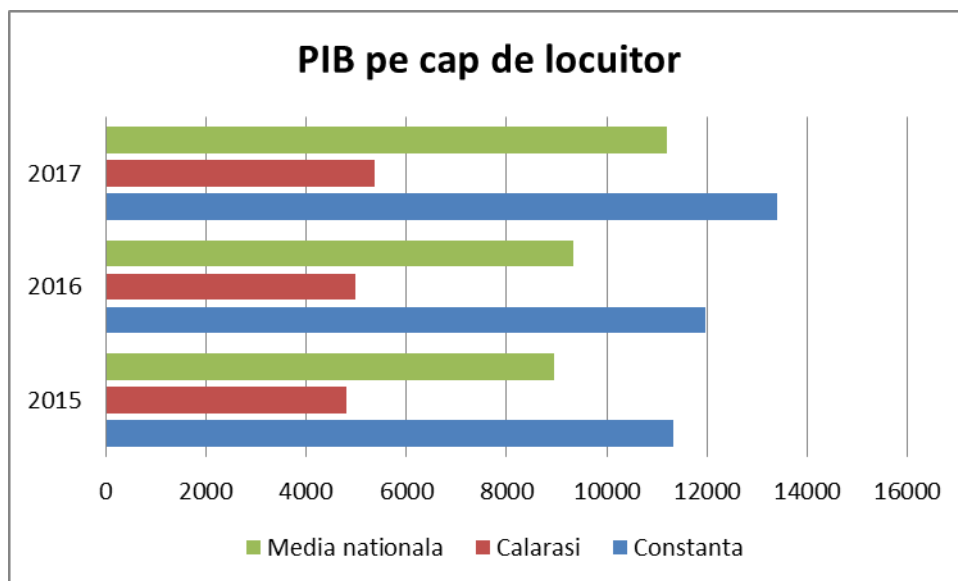

Sursă: BNR

PIB pe cap de locuitor pune județul Constanța pe locul doi în România. În 2015, PIB-ul pe cap de locuitor, în județ a fost de 11.322 Euro, comparativ cu 11.958 Euro în 2016. Valoarea din 2016 este cu 2632 Euro mai mare decât media națională a aceluiași an. Conform Comisiei Naționale de Prognoză, valoarea în 2017 va fi de 13.411 Euro. Acelasi indicator clasează județul Călărași pe locul 36 printre județele din țară. Valoarea PIB pe cap de locuitor pentru județul Călărași crește de la 4820 Euro, în 2015, la 4973 Euro în 2016, fiind cu 4353 Euro mai mică decât media națională a României, sau 53% din aceasta.

Graficul de mai jos arată o creștere a ambelor județe în ultimii trei ani, însă diferențele față de media națională sunt considerabile, PIB al județului Călărași fiind constant la jumătatea acestuia, iar PIB al județului Constanța depășind cu 28% media națională.

Figura nr. 3. PIB-ul pe cap de locuitor, în perioada 2015-2017

Sursă:BNR

Valoarea adăugată brută (VAB), în 2014, s-a ridicat la 30000,2 milioane lei în județul Constanța, cu o pondere de 52% ocupată de sectorul Serviciilor, urmată de 19% agricultură, silvicultură, pescuit, 18% industrie și 11% în sectorul construcțiilor. În județul Călărași, VAB, în 2014, a fost de 5163 milioane lei, cu o pondere mai mică a serviciilor față de județul Constanța și anume 49.2%. Agricultură are o pondere de 19.8% din totalul VAB a județului Călărași, iar industria o pondere de 31%. România figurează în anuarul statistic pe 2015 al Uniunii Europene ca fiind țara cu cele mai mari contribuții relative la formarea valorii adăugate brute (VAB) în economie din partea industriei, agriculturii și construcțiilor, simultan cu cea mai redusă contribuție din partea sectorului public (administrație, apărare, învățământ, sănătate și asistență socială etc.). Ponderea agriculturii în formarea VAB s-a redus la jumătate, pe parcursul perioadei de zece ani, luată ca bază de raportare de către Eurostat. În pofida modificării semnificative a ramurilor industriale care prosperă în România, cu expandarea producției de mașini și reducerea masivă a industriei petrochimice, ponderea industriei s-a păstrat cu mult peste media UE (de doar 19,1%).

3.2. ÎNTREPRINDERI (INCLUSIV PE REGIUNI)

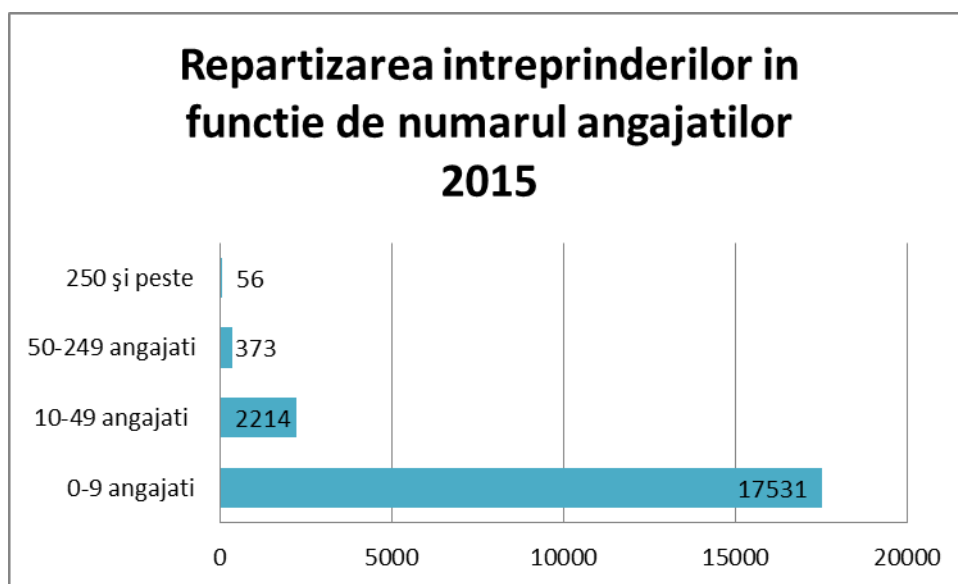
Principalele caracteristici ale întreprinderilor din județele țintă sunt analizate în funcție de: numărul de întreprinderi, angajați, venituri nete, active materiale pe termen lung, rentabilitatea vânzărilor, cifra de afaceri, valoarea producției. Sunt analizate și investițiile în întreprinderi - costurile de achiziție active materiale pe termen lung și investițiile străine directe. Analiza este realizată pe baza de date pentru perioada 2010-2015.

3.2.1. Județul Constanța

În județul Constanța, în anul 2015, funcționau 20.274 de întreprinderi, iar tendința este într-o ușoară scădere față de anul precedent, an în care funcționau 20.347 de întreprinderi. Numărul de angajați se păstrează aproximativ la fel, în cei doi ani menționați: în 2014 - 156.714 persoane, iar în 2015 - 156.708 persoane. Comparând cu anul 2010, observăm că numărul este relativ constant și anume: 152.698 de persoane, ce activează în 20.541 de întreprinderi.

În ceea ce privește numărul de angajați pe clase de mărime, proporțiile sunt foarte variate, predominant fiind segmentul cu 0-9 angajați și pot fi observate în figura de mai jos:

Figura nr. 4. Repartizarea întreprinderilor, în funcție de numărul angajaților, în 2015

Sursă: INS, ONRC, Studiul privind analiza forței de muncă - Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom

În ceea ce privește investițiile nete ale întreprinderilor, acestea cunosc fluctuații în perioada 2010 până în 2015, ajungând de la 4767 milioane de lei în, 2010, la 3289 milioane lei, în 2015, cu cea mai mică valoare înregistrată în 2012, de 2704 milioane lei.

Cifra de afaceri pe clase de mărime, înregistrează, în 2015, următoarele valori: clasa 0-9 angajați are o cifră de afaceri de 8853 milioane lei, pe când segmentul 250 și peste, înregistrează o cifră de afaceri de 17810 milioane lei. Cifra de afaceri pe perioada analizată 2010 - 2015 înregistrează o creștere de la 43051 milioane lei, la 50452 milioane lei, în 2015.

Tabelul nr. 17. Cifra de afaceri pe tipul de activitate al întreprinderilor din județul Constanța, în perioada 2010-2015

Activitatea (secțiuni CAEN Rev. 2)	milioane lei (RON) prețuri curente					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total²⁾	43051	47660	56129	51702	50768	50452
Industrie extractivă	2433	941	1463	1270	820	593
Industrie prelucrătoare	11760	15902	19786	16938	16026	15462
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	2167	2314	2500	2787	3031	3203
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare a terenurilor	1248	1495	1301	1081	974	705
Construcții	2957	3256	3324	2769	2445	3052
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor	15885	17165	20550	19029	18924	18767
Transport și depozitare	3632	3556	3741	4303	4616	4355
Hoteluri și restaurante	767	786	927	971	1041	1339
Informații și telecomunicații	332	285	452	454	494	478
Tranzacții imobiliare	181	241	236	252	273	232
Activități profesionale, științifice și tehnice	734	672	634	593	667	664
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	472	596	707	720	848	846
Învățământ ¹⁾	22	15	20	19	27	30
Sănătate și asistență socială ¹⁾	128	125	154	195	221	270
Activități de spectacole, culturale și recreative	240	194	215	208	218	305
Alte activități de servicii	93	117	119	114	144	151

Sursă: INS, ONRC, Studiul privind analiza forței de muncă - Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom

3.2.2. Județul Călărași

În județul Călărași funcționa, în 2014, un număr de 4370 de întreprinderi, crescând ușor numărul în 2015, la 4511 întreprinderi.

În funcție de numărul de angajați, observăm, în figura de mai jos, că preponderente sunt microîntreprinderile, cu segmentul de 0-9 angajați care pe parcursul celor cinci ani analizați variază între 4196 și 4526, însă se păstrează procentual față de numărul total de întreprinderi active. Întreprinderile mici reprezintă un procent de aproximativ 10% din totalul întreprinderilor, și numărul întreprinderilor cu 50 - 249 angajați scade la 54 în 2010, cunoscând ulterior o creștere considerabilă până în 2015, ajungând la 72. Întreprinderile mari, cu peste 250 de angajați se păstrează constant, între 12 și 14.

Tabelul nr. 18. Numărul de întreprinderi din județul Călărași, în perioada 2010-2015

	- număr -					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	4526	4196	4232	4315	4370	4511
micro (0 – 9 salariați)	4052	3676	3712	3782	3860	3991
mici (10 – 49 salariați)	406	443	438	450	428	435
mijlocii (50 – 249 salariați)	54	64	69	70	70	72
mari (250 salariați și peste)	14	13	13	13	12	13

¹⁾ inclusiv regii autonome și unități cooperatiste cu personalitate juridică

Sursă: INS, ONRC, Studiul privind analiza forței de muncă - Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom

În ceea ce privește cifra de afaceri a întreprinderilor active în județul Călărași, aceasta înregistrează o creștere de la 5748 milioane lei în 2010, la 7633 milioane lei, în 2015.

3.3. PRINCIPALELE SECTOARE ECONOMICE ȘI PRIORITĂȚILE STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE

Pentru determinarea celor mai importante sectoare economice din județele țintă sunt analizate companiile care funcționează pe teritoriul județelor Constanța și Călărași, pe baza următorilor indicatori pentru 2015: numărul de persoane angajate în întreprinderi, în anul 2015 și după poziții selectate din rapoartele lor financiare pentru 2015 - veniturile în total din activitate, valoarea contabilă a activelor (în total), rezultatul financiar (profit sau pierdere).

3.3.1. CONSTANȚA

Comparațiile sectoarelor din județ în funcție de numărul întreprinderilor și numărul persoanelor angajate în cadrul acestora, arată că:

- Cu cea mai mare pondere sunt întreprinderile din Sectorul de comerț și Repararea autovehiculelor și motocicletelor, cu un număr de 6757 întreprinderi. Angajații în acest sector sunt în număr de 33753, din toți angajații din întreprinderile analizate, reprezentând un procent de 21.5%.
- în sectorul Industria prelucrătoare operează 8.4 % din întreprinderi, însă angajații sunt în număr de 28722 din toți angajații din județ, reprezentând un procent de 18.3%.
- în sectorul Transport și depozitare operează 11.6% din întreprinderile din județ, iar salariații sunt 15.2% din toți angajații din județ.
- Următorul sector, în funcție de numărul întreprinderilor este Activități profesionale, științifice și tehnice, cu un procent de 9.7% și un procent de angajați de 3.6%.
- în sectorul Hoteluri și restaurante, ponderea companiilor este de 9% și a angajaților - 8.19% din salariații din județ.
- Următorul sector îl reprezintă Construcțiile cu 8.2% din totalul întreprinderilor, având ca angajați un procent de 3.2% din totalul angajaților.

Cifra de afaceri, pe sectoare de activitate, este ilustrată în imaginea de mai jos, din care putem observa că pe raza județului Constanța, comerțul cu ridicata, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor reprezintă sectorul cel mai profitabil, fiind urmat de industria prelucrătoare.

Tabelul nr. 19. Cifra de afaceri, pe sectoare de activitate, în județul Constanța

Activitatea (secțiuni CAEN Rev. 2)	milioane lei (RON) prețuri curente				
	Total ²⁾	din care: pe clase de mărime, după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste
Total²⁾	50452	8853	11899	11890	17810
Industria extractivă	593	76	97	41	379
Industria prelucrătoare	15462	443	1053	1938	12028
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	3203	309	289	300	2305
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare a terenurilor	705	89	135	151	331
Construcții	3052	429	1282	710	631
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor	18767	5143	5874	6898	853
Transport și depozitare	4355	924	1498	901	1033
Hoteluri și restaurante	1339	367	625	319	28
Informații și telecomunicații	478	145	96	102	136
Tranzacții imobiliare	232	141	78	13	-
Activități profesionale, științifice și tehnice	664	352	252	59	-
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	846	208	332	219	87
Învățământ ¹⁾	30	18	6	6	-
Sănătate și asistență socială ¹⁾	270	59	126	84	-
Activități de spectacole, culturale și recreative	305	76	121	108	-
Alte activități de servicii	151	75	36	40	-

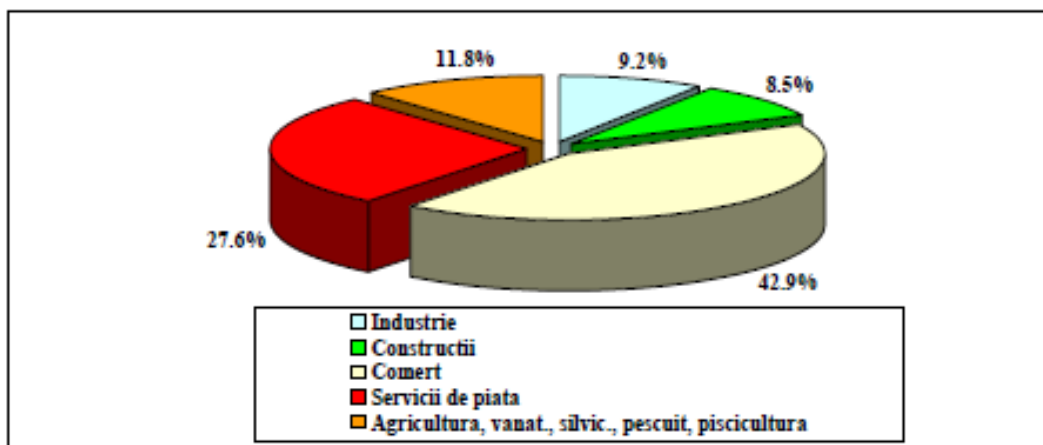
Sursă: INS, ONRC, Studiul privind analiza forței de muncă - Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom

Călărași

Comparațiile sectoarelor din județ, în funcție de numărul întreprinderilor și numărul persoanelor angajate în cadrul acestora, arată că:

- Cu cea mai mare pondere sunt întreprinderile din Sectorul de comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor cu un procent de 42.9%. Angajații în acest sector reprezintă un procent de 23.28%.
- În sectorul Agricultură activează un procent de 11.8% din totalul întreprinderilor din județ.
- În sectorul servicii de piață, fac parte 27, 6% din totalul întreprinderilor.
- Următorul sector îl reprezintă Industriile, cu 9.2% din totalul întreprinderilor, iar construcțiile ocupă o cotă de piață de 8,5%.

Figura nr. 5. Ponderea întreprinderilor, pe sectoare, în totalul întreprinderilor din județ

Sursă: Prelucrare proprie

Clasificând sectoarele de activitate ale întreprinderilor, în funcție de cifra de afaceri, observăm că Sectorul de comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor reprezintă 43.14% din totalul întreprinderilor din județul de referință. Următorul sector ca valoare a cifrei de afaceri din județul vizat, îl reprezintă industria prelucrătoare, cu un procent de 37.67 % din totalul întreprinderilor. Următorul segment reprezintă doar 5% din totalul întreprinderilor și este reprezentat de sectorul Transport, depozitare, active de poșta și de curierat. Restul segmentelor se pot observa în figura de mai jos, precum și evoluția acestora în perioada analizată.

Tabelul nr. 20. Cifra de afaceri, pe sectoare de activitate, în județul Călărași

	UM	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cifra de afaceri	Mil.lei	5748	6843	7022	6899	7446	7633
Industria extractivă	Mil.lei	1	2	5	2	6	13
Industria prelucrătoare	Mil.lei	2118	2780	2700	2606	2861	2876
Producția și furnizarea de energie el. și termică	Mil.lei	68	78	88	87	5	12
Distribuția apei, salubritatea, activit. de decontaminare	Mil.lei	616	801	777	596	517	297
Construcții	Mil.lei	456	446	405	360	310	373
Comerț cu ridicata și amănuntul, întreținerea autovehiculelor	Mil.lei	1739	2033	2104	2433	2982	3293
Transport, depozitare, activități de poștă și curierat	Mil.lei	483	402	571	471	434	385
Hoteluri și restaurante	Mil.lei	39	38	44	53	55	64
Informații și comunicații	Mil.lei	53	51	55	51	60	70
Tranzacții imobiliare și activități prestate de întreprinderi	Mil.lei	126	141	191	151	142	167
Învățământ	Mil.lei	3	4	4	4	4	5
Sănătate și asistență socială		7	8	10	17	12	22
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	Mil.lei	39	59	68	67	56	54

Sursă: INS, ONRC, Studiul privind analiza forței de muncă - Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom

3.3.2. PRIORITĂȚILE STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE

JUDEȚUL CONSTANȚA a înregistrat valori superioare mediei PIB-ului național, reprezentând astfel un județ resursă, atât pentru regiunea Sud- Est, cât și la nivel național. Poziționarea strategică, cu ieșire la Marea Neagră, adaugă potențial întregului județ, regiunii și țării.

Analiza SWOT

Printre cele mai importante **PUNCTE TARI** ale județului Constanța, care contribuie la dezvoltarea județului, putem să menționăm:

- Existența pe teritoriul ei a 8 porturi (3 porturi maritime, 2 porturi turistice și 3 porturi pe canale)
- Existența unui aeroport de nivel și capacitate internațională (M.Kogălniceanu) și a unui aeroport utilitar la Tuzla
- Resurse energetice din surse regenerabile importante (eoliene, solare, biomasă), precum și singura centrală nucleară de pe teritoriul României
- Importante rezerve naturale de nămol spropelic și locuri de îmbăiere pentru tratarea unor afecțiuni
- Plaje întinse, amenajate în scop turistic, dar și plaje salbatice, printre care Plaja Corbu (20Km), este plasată de un website de specialitate pe locul 4 printre cele mai frumoase plaje din lume
- Spațiu multiethnic unic în țară și lipsa conflictelor interetnice
- Resurse umane calificate peste medie, în sectoare economice diverse (petrochimie, energetică, șantiere navale, turism, servicii, comerț, industrie, activități portuare etc.)
- Potențial agricol considerabil, teren agricol fertil, parțial irigat, dar și pretabil pentru activități de agroturism
- Există o evoluție ascendentă a investițiilor nete private
- Tradiție de peste 100 ani în activitatea turistică - turism de litoral, turism itinerar, turism de croazieră, turism de afaceri, turismul balnear etc.
- Existența unui număr considerabil de structuri de cazare, aflate în permanentă modernizare
- Baza materială sanitară și balneară bine reprezentată la nivelul județului și regiunii
- Existența unui patrimoniu cultural de excepție și vestigii arheologice de peste 2000 de ani
- Municipiul Constanța este centru universitar de tradiție, aflat în plină dezvoltare (5 universități de renume, printre care două sunt unicat la nivel național: Academia Navală și Universitatea Maritimă)
- Existența mai multor centre de cercetare și instituții specializate în domeniul cercetării
- Existența unui număr mare de asociații și fundații cu implicare civică, socială, educațională, de protecția mediului etc.

Printre cele mai importante **PUNCTE SLABE**, care încetinesc dezvoltarea județului, menționăm:

- Un nivel destul de redus al infrastructurii pentru turismul de afaceri
- Infrastructura de afaceri (parcuri industriale, parcuri logistice, , centre de conferințe), nu este dezvoltată la nivelul posibilităților și la nivelul așteptărilor
- Management inechitabil la nivelul județului privind deșeurile menajere și colectarea selectivă
- Un grad destul de redus de valorificare a resurselor regenerabile (eoliene, solară și în special biomasă)
- Îmbătrânirea populației (natalitate slabă, migrația populației)
- Migrarea forței de muncă pregătită în străinătate
- Ocuparea forței de muncă intensă doar în zona costieră și în proximitatea zonelor turistice
- Dezvoltare economică neomogenă între localitățile județului

- Oportunități de investiții încă slab promovate în rândul potențialilor investitori români și străini
- Potențial turistic foarte ridicat și încă insuficient exploatat
- Slaba promovarea a potențialul cultural și a obiectivelor de patrimoniu
- Decalajul existent între școlile din mediul urban și rural în ceea ce privește calitatea cadrelor didactice
- Decalaje între cererea pieței forței de muncă și oferta educațională
- Utilizarea încă insuficientă a tehnologiilor informatice moderne în sistemul educațional și economic

Județul Constanța beneficiază de o serie de **OPORTUNITĂȚI** care pot valorifica punctele tari și să contribuie la dezvoltarea acestuia, astfel:

- Poziționarea strategică în spațiul Mării Negre, a Dunării și a vecinătății cu Bulgaria, ceea ce oferă un potențial uriaș de dezvoltare a transporturilor naționale și internaționale
- Existența unui potențial productiv ridicat în domeniul agriculturii și pisciculturii
- Tendința accelerată de concentrare a terenurilor agricole în ferme de dimensiuni sporite și cu o productivitate mai mare
- Creșterea gradului de utilizare a resurselor de energie regenerabilă și introducerea de tehnologii noi
- Interes crescut, la nivel internațional, pentru conservarea biodiversității
- Elaborarea unor strategii politico - sociale și economice integrate, în vederea diminuării declinului demografic a creșterii nivelului de trai și a dezvoltării economice
- Integrarea în cadrul pieței unice europene
- Investiții străine directe
- Existența unor programe europene de finanțare nerambursabilă
- Disponibilitatea agenților economici de a investi în echipamente și tehnologii performante și nepoluante
- Existența unui cadru legislativ propice dezvoltării
- Prezența, pe piața locală, a unor turoperatori de anvergură internațională
- Alegerea Constanței ca punct de destinație al croazierelor de lux din Marea Neagră
- Participarea universităților locale la rețele internaționale de genul "rețeaua Universităților de la Marea Neagră"
- Disponibilitatea societății civile constănțene de a se implica activ în implementarea unor programe și proiecte de dezvoltare socio - economică

Printre cele mai mari **AMENINȚĂRI** care afectează dezvoltarea județului Constanța, enumerăm:

- Tendința migraționistă a forței de muncă spre Europa Occidentală, în special a celei calificate și tinere, care poate lăsa un gol greu de refăcut în anii următori
- Intensificarea tendinței de supraaglomerare a unor zone din perimetrul metropolitan
- Suprasolicitarea infrastructurii publice și incapacitatea acesteia de a răspunde tendințelor de dezvoltare a zonei (drumuri, sisteme de alimentare cu apă, canalizare, energie electrică, gaze, iluminat public etc.)
- Rețeaua feroviară învechită, nemodernizată, ce provoacă întâzieri mari în transporturile de mărfă
- Navigabilitatea tot mai dificilă pe Dunăre, în lipsa lucrărilor de dragare
- Eforturi insuficiente de promovare turistică a ofertei destinației litoralului românesc, atât în țară, cât mai ales, în străinătate

- Întârzieri în procesul de descentralizare regională și locală, cu efect asupra aplicării eficiente a strategiilor de dezvoltare durabilă
- Expunere mai mare la competiția pe piețele globalizate
- Slaba organizare a procesului de formare continuă a personalului
- Migrația personalului calificat din învățământ și sănătate, atât spre alte țări, cât și spre alte localități din țară.

Viziunea și direcția generală de evoluție a județului Constanța sunt în strânsă corelație cu nevoile imediate ale populației și cu direcțiile de dezvoltare strategică a României și a Regiunii Sud - Est. Având ca punct de plecare: “Județul Constanța - prosperitate din turism și activități sustenabile”, viziunea de dezvoltare reprezintă cheia de control în implementarea și monitorizarea deopotrivă a strategiei pe termen scurt, mediu și lung.

Pentru realizarea conceptului strategic al județului Constanța, au fost conturate trei Direcții Strategice de dezvoltare (obiective strategice generale):

1. Dezvoltarea turismului la standarde europene prin diversificarea serviciilor turistice și a nivelului calitativ al acestora; Îmbunătățirea infrastructurii de acces pentru obiectivele turistice; îmbunătățirea condițiilor pentru activități de agrement.
2. Dezvoltarea economică durabilă, orientată pe ramurile economice cu tradiție în zonă, prin Dezvoltarea inițiativei private și a investițiilor în turism; Dezvoltarea activității portuare; încurajarea și dezvoltarea inițiativei private în domeniile corelate activității turistice.
3. Dezvoltarea infrastructurii suport pentru dezvoltarea economiei și a turismului, dar și pentru bunăstarea populației prin, Organizare spațială, fond construit; Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de mediu; Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sociale; Dezvoltarea durabilă și eficientă a învățământului la toate nivelurile.

Pentru fiecare direcție în parte au fost gândite seturi de proiecte care să contribuie la atingerea obiectivelor proiectate.

JUDEȚUL CĂLĂRAȘI este poziționat în Sud- Estul României, pe cursul mijlociu al fluviului Dunărea și al brațului Borcea. Analiza SWOT, a perspectivei dezvoltării județului Călărași, se prezintă astfel:

PUNCTELE TARI consolidate pentru dezvoltarea județului sunt:

- existența pe teritoriul județului a axelor prioritare TEN-T 22 (feroviar Curtici - Constanța), TEN - T 18 (Fluviul Dunărea), TEN - T 7 (Rutier Nădlac - Constanța)
- existența punctului de trecere a frontierei Călărași - Silistra, care poate facilita schimburile comerciale, atât cu Bulgaria, cât și cu țările din sud - estul Europei
- apropierea de cel mai mare aeroport din țară, Henri Coandă, aflat la 60 km de principalele orașe ale județului și la 120 km de reședința de județ, Municipiul Călărași
- existența unui operator regional pentru Serviciul de alimentare cu apă și canalizare, cu arie de acoperire a întregului județ
- acces la rețeaua de gaze naturale a operatorilor industriali din județ
- resurse suficiente de apă potabilă pentru agricultură și industrie
- structura populației pe sexe echilibrată
- pondere ridicată a forței de muncă tinere
- creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în domeniul serviciilor

- existența Centrului regional de formare pentru persoane adulte și a Centrului regional de formare continuă pentru administrația publică "FORDOC" călărași
- potențial agricol dezvoltat (vegetal, piscicol și zootehnic)
- forță de muncă cu tradiție în agricultură
- existența Grupurilor de Acțiune locală
- nivel ridicat al producției agricole
- existența bazei de cercetare în domeniul agriculturii și pomiculturii
- potențial natural, cultural și istoric pentru dezvoltarea turismului
- forță de muncă calificată în sectoare industriale tradiționale (confecții, textile, siderurgie, materiale construcții)

PUNCTELE SLABE care afectează dezvoltarea județului, sunt:

- Rețea de drumuri locale slab dezvoltată
- Neutilizarea rețelei de cale ferată la întreaga capacitate
- Infrastructură redusă și nesatisfăcătoare a porturilor fluviale
- Nivel scăzut de regenerare a centrelor urbane
- Insuficiența dezvoltare a infrastructurii pentru epurarea apelor uzate, în special în orașele mici și în mediul rural
- Infrastructura insuficientă pentru conservarea biodiversității și protecție a mediului
- Grad de urbanizare scăzut
- Spor migratoriu negativ și îmbătrânirea populației
- Slaba corelare a numărului de absolvenți, la diferite specializări, cu nevoile pieței muncii
- Nivel scăzut al oportunităților de angajare pentru absolvenții de studii superioare
- Venituri reduse ale populației
- Accesibilitate scăzută a populației la servicii de asistență socială și medicală
- Inexistența unor programe specifice pentru prevenirea îmbolnăvirilor și diagnosticării timpurii
- Structură economică slab diversificată, ceea ce generează un nivel economic slab dezvoltat
- Infrastructură redusă pentru susținerea activităților economice tradiționale
- Facilități reduse pentru dezvoltarea sectorului IMM, ceea ce determină o inițiativă antreprenorială redusă
- Pondere mică a tehnologiilor moderne în industrie și agricultură
- Volum redus al investițiilor străine, comparativ cu alte județe ale țării
- Lipsa parcurilor industriale
- Nivel scăzut al procesării și marketingului produselor agricole, ceea ce generează produse cu valoare adăugată mică
- Caracter preponderent agricol al activităților, fără diversificări ale altor ramuri economice
- Fărâmițarea terenurilor agricole care generează producții mici și necompetitive
- Nivel scăzut al educației și nivelului de trai al populației județului.

Dintre **OPORTUNITĂȚILE** care pot contribui la dezvoltarea județului, amintim:

- Poziționarea strategică foarte bună între București, Constanța și Bulgaria
- Construirea unui pod peste Dunăre care să crească nivelul de tranzit al județului
- Construirea canalului Dunăre - București, care va dezvolta infrastructura zonei de Vest a județului

- Dezvoltarea unor Proiecte în cadrul Strategiei Europene pentru Regiunea Dunării
- Existența surselor de finanțare pentru toate domeniile socio -economice, cu impact direct asupra dezvoltării județului
- Orientarea programelor educaționale de formare și instruire spre specializări în domeniile cerute de piața forței de muncă și dezvoltarea antreprenoriatului
- Valorificarea potențialului turistic și îmbunătățirea calității serviciilor turistice
- Dezvoltarea unor parteneriate cu entități din Bulgaria, pentru comunitățile rurale riverane Dunării
- Posibilitatea dezvoltării infrastructurii în domeniul pisciculturii, prin intermediul fondurilor europene
- Existența Strategiei Europene pentru Regiunea Dunării
- Domeniul agricol - prioritate strategic europeană și națională pentru perioada 2014 - 2020
- Îmbunătățirea generală a nivelului de atractivitate a județului.

AMENINȚĂRILE care stau în calea dezvoltării județului Călărași, sunt:

- Instituțiile nu sunt pregătite să atragă fondurile nerambursabile necesare dezvoltării infrastructurii
- Necorelarea investițiilor între sistemul educațional și mediul de afaceri
- Lipsa unor lucrări de indiguire și desecare
- Riscuri de poluare accidentale la unele activități economice
- Gradul redus de asociere a comunităților rurale
- Rata de natalitate scăzută și rata de mortalitate crescută
- Emigrația internațională a populației afectează grav dezvoltarea economică în mai multe sectoare
- Creșterea abandonului școlar generează forță de muncă slab calificată
- Plecarea cadrelor medicale în Europa Occidentală
- Politici fiscale greoaie și de neînțeles
- Instabilitate macroeconomică
- Capacitate redusă de a face față competiției existente în UE
- Lipsa culturii antreprenoriale
- Creșterea disparităților economice între rural și urban
- Migrația tinerilor către zonele urbane
- Vulnerabilitate crescută la riscurile naturale

În contextul caracteristicilor specifice ale județului, a oportunităților și provocărilor cărora acesta trebuie să le răspundă, a fost fundamentată și formulată **viziunea de dezvoltare** a județului pentru perioada următoare, astfel: CĂLĂRAȘI 2020 - un județ cu o economie locală sustenabilă, dezvoltată prin inovare, tradiție și valorificarea resurselor, atractiv pentru investitori, susținut de o infrastructură modernă și un mediu partenerial dezvoltat.

Atingerea viziunii de dezvoltare a județului Călărași, într-o manieră pragmatică, va furniza schimbări reale la nivelul județului și necesită îndeplinirea simultană a trei elemente fundamentale:

- ❖ Identificarea acelor intervenții care să vină în sprijinul nevoilor reale de dezvoltare a județului,
- ❖ Efortul conjugat al autorităților publice, organizațiilor, instituțiilor, asociațiilor și locuitorilor județului,
- ❖ Angajamentul principalilor actori privind susținerea procesului de regenerare a județului.

În **concluzie**, din analiza socio-economică și demografică a celor două județe, bazată pe strategiile de dezvoltare regionale și locale pentru perioada 2014 - 2020, putem scoate în evidență următoarele elemente comune celor două județe:

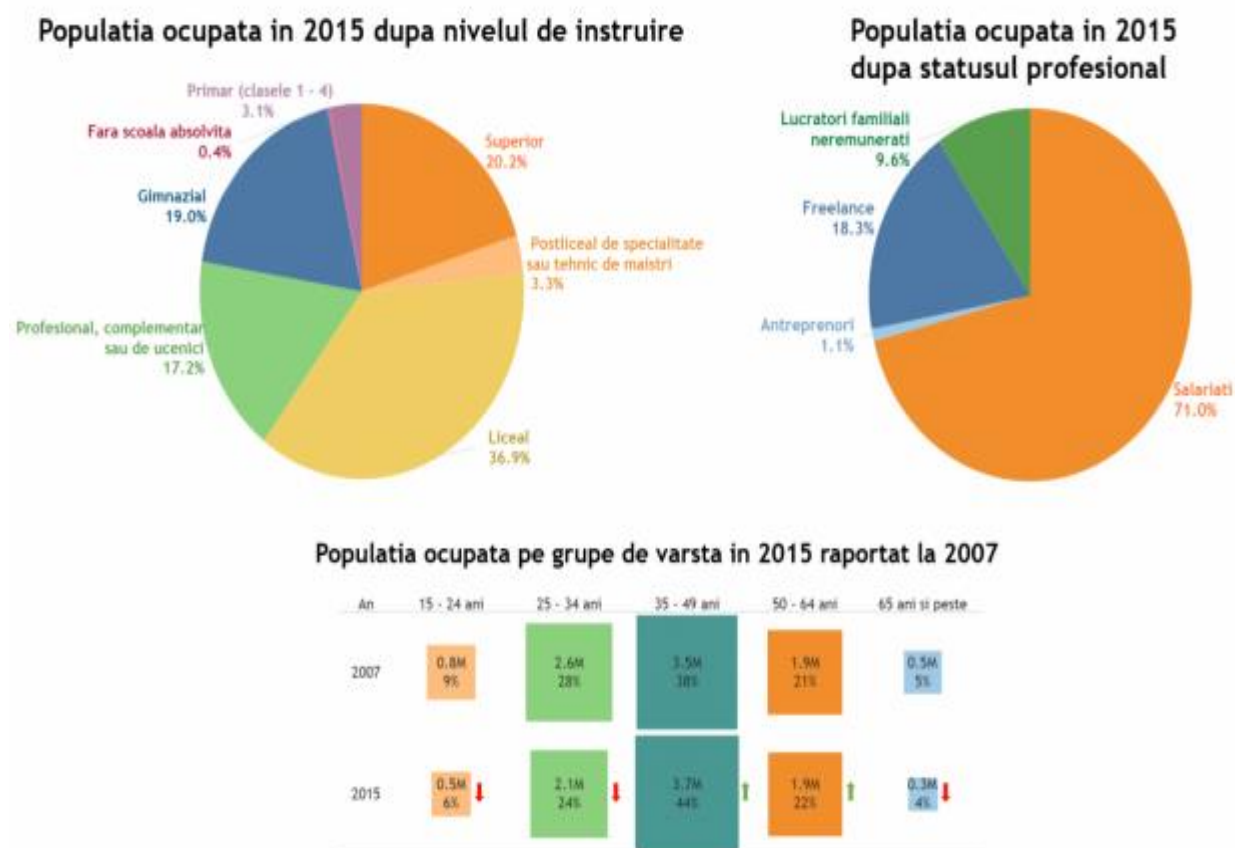
- Județele își coordonează dezvoltarea pe principiile strategice de la nivel European, național și regional, cu focus pe resursele și specificitățile locale
- Fiecare județ și-a îndreptat atenția spre sectoarele economice care pot să influențeze decisiv dezvoltarea lor, astfel: Constanța - sectorul turism, sectorul comerț, activități portuare, transport și depozitare, industria prelucrătoare și construcțiile; iar Călărași - agricultura, sectorul comerț și servicii
- Ambele județe au potențial turistic neexploatat la nivelul maxim. În județul Constanța activitățile din sectorul turism reprezintă o prioritate destul de valorificată, în timp ce în județul Călărași potențialul turistic mare este foarte slab exploatat
- Ambele județe sunt favorizate de poziția geografică, având un mare potențial de transport rutier, maritim, fluvial, aerian și pe cale ferată
- În ceea ce privește resursa umană în ambele județe, influențată de o tendință demografică negativă generată de sporul negativ, migrația populației, în special a tinerilor de la sate la orașe, sau în străinătate, este afectată pe toate planurile, în special în ceea ce privește forța de muncă calificată, sau înalt calificată. O situație deosebită se întâlnește în județul Călărași, unde piața forței de muncă nu are capacitatea de a absorbi forța de muncă înalt calificată (absolvenții de studii superioare), ceea ce determină o migrație spre centrele urbane mai mari, spre capitală sau în străinătate.
- În ceea ce privește șomajul, situația în cele două județe diferă, dacă în Constanța, șomajul se situează sub media națională, în județul Călărași șomajul influențează dezvoltarea economică, ponderea acesteia în rândul populației active este mai mare cu aproape un procent față de situația de la nivel național. Această situație este influențată și de distribuția diferită a sectoarelor economice la nivelul celor două județe, precum și de puterea economică a acestora.
- Caracterul sezonier și/sau ciclic al activităților economice se regăsește la nivelul agriculturii și al construcțiilor, în ambele județe. În plus, în județul Constanța, turismul (hotelurile și restaurantele), reprezintă un sector important în activitatea economică a județului, care are un preponderent caracter sezonier și care implică un număr mare de persoane în sezonul estival, de multe ori numărul lor nereușind să acopere necesarul la nivelul solicitărilor venite din partea angajatorilor.
- Ca o constantă pentru ambele județe, angajatorii se confruntă cu asigurarea forței de muncă, în special cea calificată și înalt calificată, în aproape toate domeniile de activitate. În acest context, angajatorii, dar și instituțiile specializate din domeniul recrutării și asigurării cu forță de muncă (AJOFM-uri, firme private de mediere a muncii, centre de orientare și consiliere etc.), caută soluții alternative de asigurare a necesarului de forță de muncă, adecvat calificată nevoilor lor. Aceste măsuri cuprind: dezvoltarea unor programe de formare în domeniile solicitate pe piața muncii, creșterea activității centrelor de evaluare a competențelor, diversificarea și dezvoltarea programelor de calificare și recalificare, valorificarea activității ucenicilor, identificarea și valorificarea oportunităților privind migrația forței de muncă, atât națională, cât și internațională.

IV. PIAȚA LOCALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

În 2015, populația activă a României era de 9,159 mii de persoane, din care 8,535 mii erau persoane ocupate și 624.000 erau șomeri. Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost, în 2015, de 66%, la o distanță de patru puncte procentuale față de ținta națională, de 70%, stabilită în contextul Strategiei Europa 2020. Ca și în anii anteriori, rata de ocupare era mai mare, în rândul bărbaților, de 69,5%, față de 53,2% la femei și al persoanelor rezidente în mediul rural, respectiv 61,7%, raportat la 61,3%, în mediul urban. În anul 2015, rata de ocupare a populației cu vârstă de muncă (15-64 ani) a fost de 61,4%, în creștere față de anul anterior cu 0,4 puncte procentuale.

În figura de mai jos putem observa populația ocupată, în funcție de nivelul de instruire și statut profesional. Astfel, persoanele cu nivelul de instruire liceal au reprezentat categoria majoritară a populației ocupate, urmată de cei cu studii superioare.

Figura nr. 6. Populația ocupată, în funcție de nivelul de instruire și statut profesional

Sursă:INS, prelucrare proprie

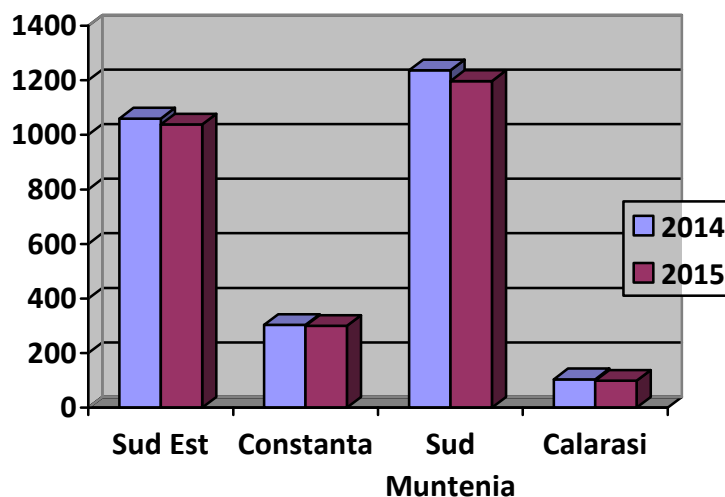
4.1. FORȚA DE MUNCĂ

La nivelul județului Constanța, *populația activă* a cunoscut o ușoară scădere, în perioada 2010 - 2015, astfel că în 2010 populația activă era de 291.6 mii persoane, iar în 2015, 289.2 mii persoane. Numărul de persoane active la nivel național, era în 2015 de 9159 mii de persoane, populația activă din județul Constanța reprezentând o pondere de 3.1% din totalul populației.

În județul Călărași, în 2015, populația activă era de 99 mii persoane, reprezentând 1,1% din totalul populației active.

Trendul la nivelul regiunilor Sud Est și Sud Muntenia, precum și la nivelul celor două județe implicate, Constanța și Călărași, se prezintă astfel (datele sunt în mii persoane):

Figura nr. 7. Trendul populației active, în 2015 vs. 2014

Sursă: prelucrare proprie

4.1.1. NUMĂRUL ANGAJAȚILOR PE SECTOARE ECONOMICE ȘI DOMENII

În ceea ce privește județul Constanța, structura pe sex și vârste a angajaților, din figura de mai jos, observăm principalele sectoare economice, cum ar fi: agricultură, urmat de comerțul cu ridicata, industria prelucrătoare. În agricultură, procentajul femei - bărbați este de 50 %. În cazul comerțului, femeile lucrează în procent de 53.9%, iar în industria prelucrătoare, bărbații lucrează într-un procent de 71.8%.

Tabelul nr. 21. Structura pe sex și vârste a angajaților, în întreprinderile din județul Constanța

Activitatea (secțiuni CAEN Rev.2)	Mii persoane			În procente	
	Ambele sexe	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Total	289,2	168,6	120,6	58,3	41,7
Agricultură, silvicultură și pescuit	53,6	26,8	26,8	50,0	50,0
Industrie	51,8	37,4	14,4	72,2	27,8
Industrie extractivă	1,4	1,2	0,2	85,7	14,3
Industrie prelucrătoare	40,4	29,0	11,4	71,8	28,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	3,7	2,7	1,0	73,0	27,0
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare a terenurilor	6,3	4,5	1,8	71,4	28,6
Construcții	32,1	27,0	5,1	84,1	15,9
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor	48,8	22,5	26,3	46,1	53,9
Transport și depozitare	27,0	22,4	4,6	83,0	17,0
Hoteluri și restaurante	9,5	3,4	6,1	35,8	64,2
Informații și comunicații	5,4	3,6	1,8	66,7	33,3
Intermedieri financiare și asigurări	2,7	0,7	2,0	25,9	74,1
Tranzacții imobiliare	1,3	0,7	0,6	53,8	46,2
Activități profesionale, științifice și tehnice	3,8	2,0	1,8	52,6	47,4
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	12,3	9,8	2,5	79,7	20,3
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	6,3	2,3	4,0	36,5	63,5
Învățământ	11,0	2,7	8,3	24,5	75,5
Sănătate și asistență socială	13,6	2,2	11,4	16,2	83,8
Activități de spectacole, culturale și recreative	3,0	1,3	1,7	43,3	56,7
Alte activități ale economiei naționale	7,0	3,8	3,2	54,3	45,7

Sursă:INS

În județul Călărași, din populația activă în 2015, ce însuma 99 de mii de persoane, 45.2 mii erau de sex feminin. Numărul de persoane active, situează județul pe locul 38 la nivel național.

Tabelul nr. 22. Structura resursei de muncă în județul Călărași

Forța de muncă și șomajul				
Resurse de muncă	mii pers.	179,40	1,4	34
Populația activă civilă	mii pers	99,0	1,1	38
Populația ocupată la sfârșitul anului	mii pers.	91,80	1,1	38
- din care: femei	mii pers.	45,20	1,2	38
Numărul mediu al salariaților	pers.	41981	0,9	39
Câștigul salarial mediu nominal net	lei	1435	-	34
Câștigul salarial mediu nominal brut	lei	1982	-	33
Numărul șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului	nr.	7232	1,7	14
- din care : femei	nr.	3050	1,7	13
Rata șomajului	%	7,30	-	33
- din care : femei	%	6,30	-	31

Sursă: INS

4.2. ȘOMAJUL

În România, se calculează două serii de date referitoare la rata șomajului. Rata șomajului BIM se calculează de către Institutul Național de Statistică, conform definiției Biroului Internațional al Muncii. În luna septembrie a anului 2016, această rată a fost de 5.8%, conform Buletinului Statistic Lunar INS din ianuarie 2017.

Rata șomajului înregistrat, a cărei determinare este atribuție a ANOFM, se calculează în funcție de numărul de șomeri înregistrați în baza de date a ANOFM. La sfârșitul lunii decembrie 2016, aceasta a fost de 4.8%, fiind înregistrați 418.2 mii șomeri.

Rata șomajului a fost, în 2015, de 6,8% la nivel național, similar cu nivelul din anul precedent, cel mai mare procent fiind în cazul tinerilor de 15-24 de ani, respectiv 21,7%, potrivit Institutului Național de Statistică. Raportat la nivelul de studii, rata este mai mare în cazul absolvenților cu nivel scăzut și mediu de educație, de 8,1%, respectiv 7,2%, în timp ce în cazul persoanelor cu studii superioare rata șomajului a fost de 4,1%.

Pe sexe, ecartul dintre cele două rate ale șomajului a fost de 1,7 puncte procentuale (7,5% la bărbați, față de 5,8% la femei), iar pe medii de rezidență de 0,4 puncte procentuale (7% - în urban, față de 6,6% - în rural).

Rata șomajului de lungă durată, în care persoana este în șomaj de minim un an, a fost de 3%, iar incidența șomajului de lungă durată (ponderea persoanelor aflate în șomaj de un an și peste, în total șomeri) a fost de 43,9%. Pentru tineri (15-24 ani), rata șomajului de lungă durată (în șomaj de șase luni și peste) a fost de 13,1%, iar incidența șomajului de lungă durată în rândul tineretului - de 60,6%.

În 2015, populația activă a României număra 9,15 milioane persoane, din care 8,53 milioane erau persoane ocupate și 624.000 șomeri.

În ceea ce privește rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani), aceasta a fost, în 2015, de 61,4%, în creștere față de 2014 cu 0,4 puncte procentuale. Ca și în anii anteriori, rata de ocupare era mai mare la bărbați (69,5%, față de 53,2% la femei) și pentru persoanele rezidente în mediul rural (61,7%, față de 61,3% în mediul urban).

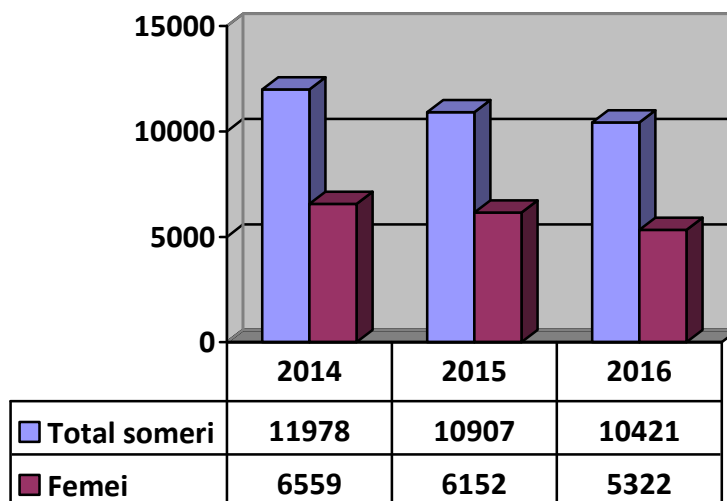
Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 24,5%, iar cea a persoanelor vârstnice (55-64 ani) de 41,1%.

Nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare s-a înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (85,3%). Erau ocupate 64,9% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 42,6% dintre cele cu nivel scăzut de educație.

În Județul Constanța, în 2015, au fost înregistrați un număr de 10907 șomeri, mai puțini decât în 2014, când s-au înregistrat 11978, înregistrând, în 2015, o rată a șomajului de 3.6 %.

Analiza trendului privind șomajul, în județul Constanța, este prezentat în graficul de mai jos:

Figura nr. 8. Evoluția șomajului, în județul Constanța, în perioada 2014-2016

Sursă: INS, AJOFM, prelucrare proprie

Județul Călărași a înregistrat, în 2015, un număr de 7323 șomeri, dintre care 3055 femei, rata șomajului fiind de 7.3 %, mai mare cu aproape un procent de media ratei șomajului la nivel național.

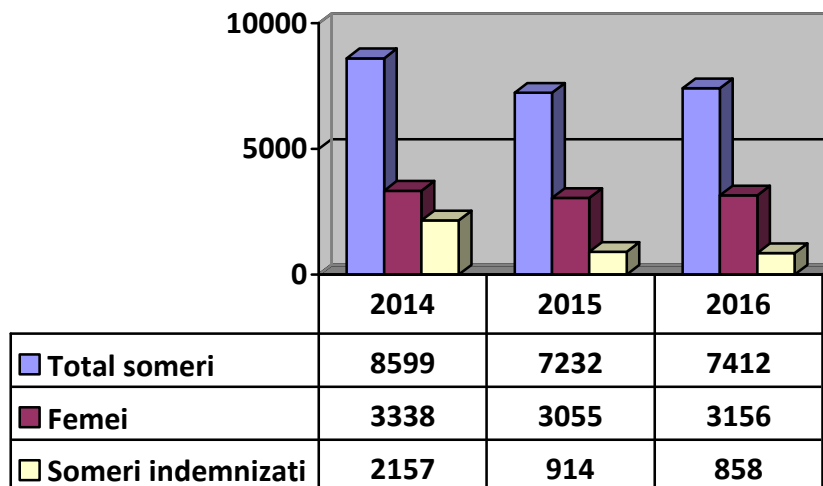
Tabelul nr. 23. Situația șomajului în județul Călărași în funcție de nivelul de instruire și pe sexe

Categororia/ nivelul de instruire	- persoane -					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	9630	6688	7872	8817	8599	7232
- Femei	3645	2762	3141	3444	3338	3055
Beneficiari de indemnizație de șomaj²⁹ – șomeri cu experiență în muncă	3688	1720	1976	2099	1637	914
- Femei	1104	649	578	600	406	274
Primar, gimnazial și profesional	2512	1173	1366	1447	1113	600
- Femei	563	359	285	306	180	107
Liceal și postliceal	1011	440	506	524	427	249
- Femei	454	231	233	221	174	124
Universitar	165	107	104	128	97	65
- Femei	87	59	60	73	52	43

Sursă:INS

Analiza trendului șomajului pe ultimii trei ani, este prezentat în graficul de mai jos și se prezintă astfel:

Figura nr. 9. Evoluția șomajului, în județul Călărași, în perioada 2014-2016

Sursă: INS, AJOFM, prelucrare proprie

4.3. DEZECHILIBRE ALE PIETEI MUNCII

Analiza contextului economic, pe o anumită perioadă de timp, ne prezintă definiția pieței muncii, care reprezintă locul de întâlnire al cererii și al ofertei de muncă, astfel:

- Cererea de muncă este reprezentată de nevoia de muncă salariată care se conturează într-o economie și într-o anumită perioadă de timp. Cererea de muncă se exprimă prin numărul locurilor de muncă.
- Oferta de muncă este reprezentată de cantitatea de muncă pe care o poate depune populația. Oferta de muncă include persoanele capabile să realizeze o muncă pentru ele sau alții (angajații și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă).

Dezechilibrele apar din neconcordanțele celor doi indicatori. Șomajul reprezintă dezechilibrul generat de un excedent al forței de muncă față de cererea de muncă, cu niveluri și sensuri de evoluție diferite. Temperarea dezechilibrelor de pe piața forței de muncă se poate face prin intermediul unor politici economice și sociale, atât la nivel național, cât și la nivel regional și local.

Evoluția șomajului la nivel național, regional și județean, pentru anii 2014, 2015 și 2016 a fost prezentată în cadrul capitolului anterior.

Pentru o analiză mai aprofundată, vom prezenta mai jos situația șomajului la 31 august 2017, în cele două județe, precum și câteva dintre măsurile active pentru reglarea acestui dezechilibru.

Tabelul nr. 24. Situația șomajului, la data de 31 august 2017, în județele Constanța și Călărași

Județul	Șomeri la 31.08.2018	Șomeri de lungă durată		Rata șomajului
		Sub 25 ani	Peste 25 ani	
Constanța	7554	295	2050	2,52%
Călărași	5071	145	1752	5,12%

Sursă: AJOFM, INS

Tabelul nr. 25. Persoane intrate în măsuri active de ocupare, la data de 31 iulie 2017

Județul	Total persoane întrate în asuri active de ocupare	Din care:			
		Urban	Rural	Barbați	Femei
Constanța	11747	7010	4737	5617	6130
Călărași	5950	1991	3959	3384	2566

Sursă: AJOFM, INS

Locuri de muncă oferite la 31 iulie 2017:

- Constanța = 317
- Călărași = 313

Tabelul nr. 26. Persoane ocupate, la 31 iulie 2017

Județul	Total persoane ocupate	Beneficiari servicii de mediere a muncii	Incadrați prin stimularea mobilității forței de muncă	Număr cursuri organizate
Constanța	4347	4066	1	117
Călărași	1751	1751	4	162

Sursă: AJOFM, INS

La nivel național, regional, dar și la nivelul celor două județe avute în vedere, dezechilibrele de pe piața muncii se caracterizează printr-o serie de trăsături comune, astfel:

- Resursele de muncă au cunoscut evoluții divergente. Dacă aceste resurse sunt, în general, constante, uneori cu o ușoară tendință de creștere, ca pondere în populația totală, populația ocupată s-a redus semnificativ. Populația ocupată a scăzut, șomajul a crescut, ceea ce generează un dezechilibru major în ceea ce înseamnă asigurarea forței de muncă necesară, în special a celei calificate.
- Raportul dintre populația ocupată, salariați și pensionari este total dezechilibrată și influențează puternic piața muncii, având în vedere principiul conform căruia pensiile sunt plătite prin contribuțiile celor care lucrează. Raportul dintre numărul mediu de pensionari și șomeri, pe de o parte și populația ocupată și numărul de salariați, pe de

altă parte, exprimă presiunea ce se manifestă asupra veniturilor celor care lucrează sau rata de dependență.

- Restructurarea ocupării s-a realizat fără a se ține seama de competitivitate și dezvoltarea economică. O restructurare a ocupării mai puternică s-a realizat, în special în cadrul ramurilor care înregistrau o productivitate scăzută, ca urmare a inerției, conjuncturilor favorabile, fără a se ține cont de cererile și nevoile reale ale economiei.

Analiza aprofundată a stării pieței muncii, reflectată de echilibrul și dezechilibrul existent, precum și influențele indicatorilor macroeconomici, favorizează identificarea și formularea unor soluții viabile pentru o bună gestionare a pieței muncii.

În acest context, pentru cele două județe avute în vedere, pot fi luate în calcul următoarele situații:

- ❖ Piața muncii specifică județelor Constanța și Călărași, în noul context economic, se formează într-un timp îndelungat, prin: organizarea producției și a muncii în context specific local, creșterea producției și a calității muncii prestate, gestionarea eficientă a costurilor, predictibilitate în stabilirea duratei muncii și a salarizării, reducerea diferențelor salariale și creșterea motivației angajaților.
- ❖ Piața muncii, în județele Constanța și Călărași, are o sferă de cuprindere limitată și se intercondiționează cu ocuparea forței de muncă. Reglementarea raporturilor de muncă poate contribui la scăderea șomajului și creșterea nivelului de protecție a angajatului, îmbunătățind astfel situația pieței muncii și reducând tensiunile.
- ❖ Mecanismele privind gestiunea pieței muncii, în cele două județe, prezintă disfuncționalități cauzate de: politica salarială, formarea profesională deficitară, lipsa informației specifice drepturilor angajaților, rata de ocupare și șomajul, costul forței de muncă etc.
- ❖ Criza locurilor de muncă, în corelație cu lipsa forței de muncă calificată, cauzate de: decapitalizarea întreprinderilor, scăderea investițiilor directe, dereglări financiare, deficitul balanței de plăți.

Diminuarea gradului de cuprindere în învățământ a populației cu vârsta de școlarizare, cu rol negativ în formarea, flexibilizarea și adaptarea ofertei la cererea forței de muncă. De asemenea, acest aspect este influențat de creșterea îngrijorătoare a abandonului școlar, ceea ce duce la reducerea forței de muncă pregătite în diverse domenii, cu efecte negative pe termen mediu și lung asupra calificării și recalificării forței de muncă. Aceasta situație generează una dintre cele mai mari dezechilibre de pe piața muncii, în sensul că aproximativ 49% dintre absolvenții fără bacalaureat, din țară, ajung asistați social.

V. MOBILITATEA TRANSFRONTALIERĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

Analiza este orientată spre perspectivele pe termen lung pentru mobilitatea forței de muncă, ținând cont de tendințele de dezvoltare economică și de schimbările de pe piața muncii și identifică obstacole comune pentru ocuparea forței de muncă, la nivelul regiunilor țintă, situate de ambele părți ale graniței România-Bulgaria. Mai exact, cercetarea s-a concentrat, până la acest moment, pe analiza documentelor strategice și a planurilor de dezvoltare regională, precum și a informațiilor statistice, a datelor empirice din sondajele on-line cu companii și instituții cheie, evaluarea investitorilor pentru nevoia curentă și viitoare de forță de muncă, precum și atitudinea oamenilor de afaceri privind modul de a angaja persoane din cealaltă țară. Cu ajutorul rezultatelor se va putea planifica, de asemenea, o estimare a nevoii de business pentru competențele cheie privind perspectiva angajării transfrontaliere, precum și colectarea de informații pentru instituțiile de învățământ care pot oferi formarea profesională necesară. Informațiile utilizate au fost culese din interviuri on-line cu 252 de agenți economici, 11 chestionare ale experților în Resurse umane, precum și întâlniri în cadrul a două focus - grupuri, cu 22 de experți provenind din Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, administrație locală, furnizori specializați în servicii de ocupare a forței de muncă, din județele Constanța și Călărași.

5.1. ATITUDINEA ANGAJATORILOR FAȚĂ DE UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ STRĂINĂ, DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMÂNIA

Din totalul de 252 întreprinderi care au răspuns on-line la chestionare, s-a constatat că peste 50% dintre întreprinderi au dificultăți în identificarea și angajarea de forță de muncă. O lipsă acută de forță de muncă calificată se remarcă la 35% dintre întreprinderi (celor mai mulți le lipsesc muncitorii calificați - 60% dintre întreprinderile care au dificultăți în găsirea forței de muncă), iar în cazul a 10% dintre întreprinderi, se constată lipsa de tehnicieni și specialiști cu studii medii. În ceea ce privește specialiștii cu studii superioare, peste 30% din angajatorii chestionați duc lipsa de forță de muncă din acest domeniu. În ceea ce privește soluționarea acestor probleme, abordările agenților economici diferă.

Angajatorii estimează că deficitul de forță de muncă ar putea fi rezolvat apelând la următoarele soluții:

- serviciile de ocupare a forței de muncă;
- atragerea tinerilor, prin intermediul unor programe de instruire și burse;
- investiții în îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- instruirea personalului;

- oferirea unui salariu mai competitiv;
- utilizarea unor agenții de recrutare

Un procentaj relativ mic dintre respondenți ar angaja muncitori și profesioniști străini, cetățeni ai țărilor din Uniunea Europeană, în timp ce numărul angajatorilor care sunt dispuși să angajeze o forță de muncă mobilă, dar dintr-o țară terță (non-UE, Republica Moldova, China etc.) este mai mare.

Analizând răspunsurile experților din cadrul administrației județene, agențiilor de ocupare a forței de muncă, autorităților locale și furnizorilor privați, specializați în ocuparea forței de muncă, se constată că un procent semnificativ dintre cei care ar angaja forță de muncă sunt interesați de specialiști străini, din regiunea de frontieră, pentru posturi pentru care nu au forță de muncă suficientă, dar și pentru muncitori necalificați care să presteze munci sezoniere.

În ceea ce privește interesul pentru angajarea de forță de muncă ce suscită mobilitate, județul Constanța se diferențiază net de județul Călărași. Care ar fi explicația și diferența mare de abordare dintre cele două județe? Economia județului Constanța este mult mai diversificată, oportunitățile oferite salariaților de către libera circulație în Uniunea Europeană cresc, de la un an la altul, generând un deficit major de forță de muncă, la nivelul agenților economici. Studiul scoate în evidență o anumită reticență la angajarea forței de muncă mobile, atât din alte zone din România, cât și din alte țări ale UE. Aceasta reticență demonstrează o acută lipsă de informare despre piața muncii din străinătate, cu atât mai mult despre cea din regiunea transfrontalieră. Tocmai datorită acestor aspecte s-a conturat necesitatea implementării acestui proiect, crearea platformei de informații privind cererea și oferta de muncă, în timp real.

După prelucrarea tuturor chestionarelor aplicate în România a rezultat un procent de aproximativ 47% dintre angajatori, care și-au manifestat disponibilitatea pentru forța de muncă străină mobilă din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Dintre aceștia, un procent de aproximativ 45% preferă ca modalitate de angajare contractul temporar de muncă cu schimbarea domiciliului, urmat de un procent de 24%, care agreează contractul permanent de muncă cu schimbarea domiciliului, foarte apropiat însă (18%) de lucru la distanță. Mai puțin agreată este modalitatea de lucru, fără schimbarea reședinței, întrucât, prin naveta zilnică, din cauza unor serii de factori obiectivi (orarul mijloacelor de transport, oboseala acumulată, etc), s-ar putea întâmpina probleme cu realizarea sarcinilor de serviciu și majorarea costurilor angajatorului.

La analiză se observă mari diferențe în atitudinile privind utilizarea forței de muncă străine din Bulgaria, în funcție de domeniul de activitate. Cel mai mare interes în angajarea forței de muncă din Bulgaria o manifestă angajatorii din sectoarele "Agricultură, silvicultură și pescuit", "Construcții" și "Hoteluri și restaurante", interesul diminuându-se în zona "Transport, depozitare și servicii poștale", dar și în „Industria prelucrătoare”.

Agenții economici din cele două județe manifestă cel mai mare interes în angajarea unor **muncitori calificați** din Bulgaria (în jur de 30% din total respondenți). Această categorie de muncitori este cea mai căutată în sectorul "Hoteluri și restaurante", "Construcții", urmată de „Transport și manipulări”, pe ultimul loc fiind "Agricultură, silvicultură și pescuit", care preferă muncitori necalificați (dupa părerea experților AJOFM). Una din explicații ar fi lipsa forței de muncă calificate sau, în condițiile în care elevii au obținut o calificare, după urmarea unei forme de învățământ profesional și tehnic, ori s-au reorientat (alte domenii sau instituții de învățământ superior), ori au plecat în țări dezvoltate deja sau ne putem referi la un alt aspect deosebit de grav și anume, obținerea unor competențe inutile pe piața actuală a forței de muncă.

Interesul pentru angajarea de muncitori necalificați se manifestă în zona construcțiilor și agriculturii, în ambele județe targetate. În ceea ce privește zona de management, interesul este deosebit de scăzut, mai ales în domeniile alese ca prioritare, însă pentru specialiștii cu studii superioare și-au manifestat interes angajatorii din domeniile „Industriei prelucrătoare, zona navală și portuară („Transporturi și Depozitare”). Cea mai mare disponibilitate pentru angajarea **tehnicienilor** și a specialiștilor cu studii medii coincide, în mare, ca domenii de interes, cu cea de muncitori calificați. Interesul pentru angajarea **personalului suport și administrativ** din străinătate este foarte scăzut, explicația fiind că, la noi în țară, se găsesc persoane care să acopere această zonă.

Analizând răspunsurile experților, referitoare la disponibilitatea angajării de forță de muncă din regiunea transfrontalieră România-Bulgaria, rezultă că mai mulți factori au impact asupra deciziei, prioritizându-i, după cum urmează:

- ❖ Tendințele demografice nefavorabile, lipsa fizică a forței de muncă
- ❖ Creșterea "presiunii" pieței muncii locale asupra valorii remunerației
- ❖ Deficitul sustenabil pentru anumite categorii de lucrători și specialiști pe piața locală a muncii
- ❖ Neatractivitatea naturii muncii și durata lungă de ocupare a posturilor vacante

O influență mai mică o are caracterul sezonier al activității întreprinderii și migrația personalului, iar participarea la proiecte și programe de promovare a mobilității nu afectează semnificativ decizia de angajare la nivel transfrontalier. O parte din respondenți au identificat și alți factori, cum ar fi lipsa de motivație a persoanelor fără loc de muncă, deoarece oferirea unor ajutoare de stat stimulează neangajarea, migrarea forței de muncă de la o societate la alta, datorită nivelului de salarizare scăzut, necunoașterea limbii bulgare, respectiv române, de către cei din țara vecină, respectiv dificultatea de a o învăța.

5.2. LIMITE ȘI DIFICULTĂȚI ÎN UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ STRĂINĂ, DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMÂNIA

Din procesarea chestionarelor aplicate angajatorilor, a rezultat că doar 4% dintre aceștia au experiență în ceea ce privește angajarea de forță de muncă străină. În abordarea acestei strategii de resurse umane, agenții economici reclamă o serie de obstacole care fac dificilă inițierea unei astfel de acțiuni; după răspunsurile lor putem ordona aceste probleme, astfel:

- Probleme de adaptare, bariere de comunicare lingvistice și multiculturale
- Dificultăți de natură socială și familială (locuințe, transport, servicii medicale, asigurări)
- Probleme de reglementare
- Probleme legate de aptitudinile și calificările angajaților
- Probleme generate de diferența de remunerare
- Probleme de formare
- Probleme cu motivația angajaților și disciplina în muncă

- Probleme cu munca în echipă

Ca o completare la motivațiile enumerate de angajatori, se adaugă păreriile experților care identifică o serie suplimentară de factori, cu pondere în deciziile privind angajarea lucrătorilor străini:

- Reticența agenților economici în ceea ce privește forța de muncă străină
- Inexistența unui portal cu informații despre oferta de muncă la nivel european și nu numai
- Implicarea scăzută a autorităților locale și centrale, precum și a agenților specializate în recrutarea de forță de muncă în procesul de armonizare a acestei activități
- Lipsa de informații referitoare la competențele potențialilor angajați din alte țări.

5.3. SECTOARE ȘI ÎNTREPRINDERI CU POTENȚIAL PENTRU ANGAJAREA DE FORȚĂ DE MUNCĂ MOBILĂ (INCLUSIV PE REGIUNI)

5.3.1 SECTOARE ECONOMICE CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Având la bază evaluarea efectuată în conformitate cu criteriile stabilite în metodologie, cercetarea și analiza realizate asupra situației economice și atitudinii întreprinderilor privind atragerea și angajarea forței de muncă mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, au fost determinate următoarele sectoare economice, care sunt reprezentate în regiune și au la dispoziție **potențialul pentru mobilitatea forței de muncă**:

- Agricultură, silvicultură și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Transport, depozitare și servicii poștale
- Hoteluri și restaurante
- Construcții;

Sectoarele enumerate au o importanță cheie pentru dezvoltarea economică în zonele țintă. Domeniile de activitate menționate anterior au potențial mare de dezvoltare, integrându-se în domeniile prioritare din programele strategice regionale, o mare parte din investițiile și crearea locurilor de muncă fiind realizate în aceste sectoare. Caracterul sezonier și ciclic, în natura activităților din aceste sectoare, necesită flexibilitate în zona cererii și ofertei forței de muncă, deoarece, în timp, s-a demonstrat un risc crescut de lipsă de personal în perioadele cele mai solicitante din punct de vedere al derulării activităților din firme. În extrasezon sau când activitatea scade ca ritm și, deci, implicit, veniturile salariale scad, personalul migrează la alte societăți sau se transformă în persoană neocupată care nu caută activ un loc de muncă, ci trăiește exclusiv din ajutoarele sociale. Satisfacerea nevoii de forță de muncă cu calificări de nivel scăzut suscită costuri destul de reduse pentru pregătirea profesională (în unele cazuri este de ajuns și o simplă instruire la locul de muncă), aspect care facilitează accesul pe piața forței de muncă. Identificarea de joburi și agenți economici cu potențial de mobilitate a forței de

muncă va genera efecte pozitive, atât în satisfacerea nevoii de resursă umană a angajatorilor, cât și în creșterea productivității muncii, generată de o organigramă completă.

A. Agricultură, silvicultură și pescuit

- cultivarea cerealelor (exclus orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase (0111)
- cultivarea strugurilor (0121)
- creșterea păsărilor (0147)
- acvacultura în ape dulci (0322)
- agricultura ecologică (nu are cod caen)

Considerații pentru alegerea sectorului economic:

Deși, cel puțin în județul Călărași există o dezvoltare dinamică a sectorului, ponderea întreprinderilor respondente, care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România este mică, dată fiind și perioada de implementare a activității 4, care coincide cu campaniile agricole. Interesul ridicat al angajatorilor din acest domeniu l-am aflat din statisticile din ultimii 3 ani și din discuțiile cu experții intervievați. Predomină caracterul sezonier al activității. Sectorul este inclus în lista sectoarelor economice, ce includ activitățile, cărora punerea în aplicare depinde de schimbarea anotimpurilor. Sectorul are numărul cel mai mare de angajați și se confruntă cu o lipsă acută de forță de muncă, în special în anotimpurile active. Întreprinderile din sector și-au exprimat atitudinile privind angajarea forței de muncă străine, de toate categoriile de personal: muncitori calificați și necalificați; tehnicieni și specialiști cu studii medii și superioare; manageri și personal de sprijin. Locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă transfrontaliere, inclusiv și fără schimbare de domiciliu. Majoritatea posturilor nu necesită înaltă calificare și experiență mare, ceea ce face ca perioada de adaptare să fie mai scurtă.

B. Industria prelucrătoare

- Fabricarea de construcții metalice și părți din acestea (2511)
- Construcția de nave și structuri plutitoare (3011)
- Producție de tuburi, țevi, profile tubulare și accesorii pentru acestea, din oțel (2420)
- Fabricarea calculatoarelor și a altor echipamente periferice (2620)
- Lucrări de instalații sanitare, de încălzire și de aer condiționat (4322)
- Producție de sisteme de securitate (3162)
- Fabricarea de articole confecționate din textile (1392)

Considerații pentru alegerea sectorului economic:

Dinamica sectorului este, după o perioadă destul de mare, într-o revigorare, în special în zona de construcții navale, județul Constanța având două șantiere navale. Ponderea scăzută de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România, chiar dacă pe zona de specialiști cu studii medii și superioare deficitul este mare. O lipsă acută de muncitori calificați și necalificați în zona de construcții metalice. Numărul destul de mare de locuri de muncă afișate și neocupate în agențiile de șomaj. Multe întreprinderi cu număr mare de salariați au la dispoziție resurse și programe de instruire pentru cei nou angajați, aplică politici și mecanisme specifice managementului resurselor

umane. O parte din locurile de muncă pentru specialiști cu calificare medie și înaltă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă cu contracte de muncă permanente și cu schimb de domiciliu. Câteva din întreprinderile chestionate, din acest sector, și-au declarat disponibilitatea pentru angajarea de personal cu mobilitate transfrontalieră și în mod special a muncitorilor calificați (sudori, tubulatori navali).

C. Construcții

- Construire de clădiri rezidențiale și nerezidențiale (4120)
- Lucrari de construcție drumuri și autostrăzi (4211)
- Construcții hidrotehnice (4291)
- Construire de instalații pentru alimentare cu apă, canalizare, încălzire și aer-condiționat (4322)
- Construire de rețele de telecomunicație și de difuzare energia electrică (4222)

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Dezvoltarea dinamică a sectorului. Ponderea înaltă de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Numărul mare de angajați și numeroasele probleme în angajarea forței de muncă. Caracterul predominant sezonier al muncii și caracterul ciclic al ratei de ocupare - prin campanii de angajare a forței de muncă, legate de achiziții publice sau altele asemănătoare. O parte din locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă transfrontaliere, inclusiv și fără schimb de domiciliu. Un deficit acut de muncitori calificați și necalificați pe piața locală de muncă. Întreprinderile din sector au la dispoziție resursele și programe de introducere, dezvoltă politici și realizează sisteme pentru formare profesională și recalificare, precum și programe pentru îmbunătățirea serviciilor sociale și a condițiilor de trai. Întreprinderile din sector și-au declarat atitudinile despre angajarea unui personal mobil transfrontalier și în mod special a muncitorilor calificați, tehnicienilor și specialiștilor cu studii medii și superioare.

D. Transport, depozitare și servicii poștale

- Transport rutier de marfă (4941)
- Alte activități anexe transportului (5229)
- Activități de servicii anexe transportului pe apă (5222)
- Depozitare marfă (5210)
- Transporturi maritime și costiere de marfă (502)

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Ponderea relativ scăzută de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Deficitul acut de șoferi de camioane, autobuze, microbuze, și muncitori necalificați. În zona depozitare și manipulări - deficit de forță de muncă în porturi, în special muncitori necalificați. Se mai remarcă o zonă de cerere de forță de muncă, în ceea ce privește personalul navigant, în special cel cu studii superioare. O parte din întreprinderile intervievate din acest sector și-au exprimat disponibilitatea de angajare a personalului cu potential de mobilitate transfrontalieră și în mod special a muncitorilor calificați și necalificați și personal navigant cu studii superioare. Întreprinderile din acest sector au la dispoziție resurse și programe de instruire la locul de muncă pentru cei care necesită calificări scăzute, însă investesc și în formări profesionale, specializări și perfecționări pentru muncitorii

calificați și specialiști, ori de câte ori progresul tehnologic o impune. Realizează și programe pentru îmbunătățirea serviciilor sociale și a condițiilor de trai.

E. Hoteluri și restaurante

- Hoteluri și alte facilități de cazare similare (5510)
- Facilități de cazare pentru vacanțe pe perioade de scurtă durată (5520)
- Alte servicii de cazare (5590)
- Restaurante și alte activități de servicii de alimentație (5610)
- Activități de alimentație (catering) pentru evenimente (5621)
- Alte activități de alimentație (5629)

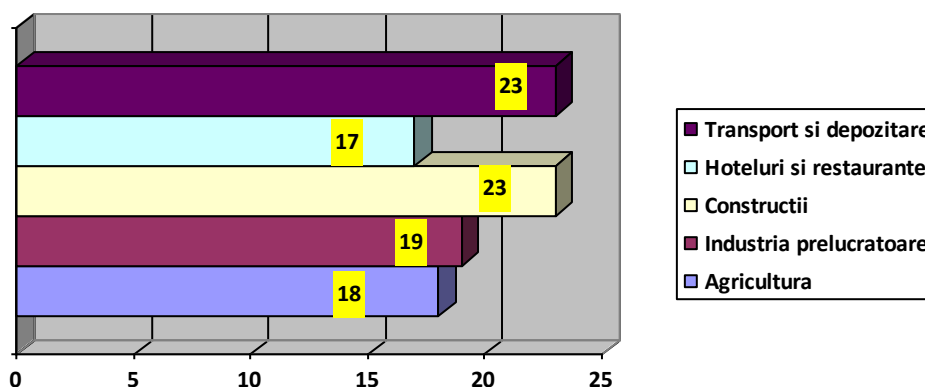
Considerații pentru alegerea sectorului economic:

Caracterul predominant sezonier al activității. Sectorul este inclus în lista sectoarelor economice, ce includ activitățile, cărora punerea în aplicare depinde de schimbarea anotimpurilor. Numărul mare de angajați în sector și deficitul acut de forță de muncă, mai ales bucătari, ospătari, barmani, manageri, recepționeri, administratori de hoteluri, cameriste. Întreprinderile din acest domeniu și-au manifestat disponibilitatea pentru angajarea de personal cu potențial de mobilitate transfrontalieră și în mod special a muncitorilor calificați și necalificați. Locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă sezoniere, bazate pe contracte de muncă pe durată determinată, cu schimb sau fără schimb de domiciliu. Agenții economici intervievați asigură permanent îmbunătățirea condițiilor de muncă și acoperă costurile pentru perfecționările obligatorii din turism.

5.3.2 ÎNTEPRINDERI CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Pe baza evaluării criteriilor prevăzute în metodologie, ale analizei sectorului și ale sondajului realizat privind întreprinderile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, au fost identificate, în cele două județe, **peste 67 întreprinderi românești cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă**. Acestea vor fi incluse în Catalogul întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, bazat pe portalul informațional jobmobility.info, prin care se va asigura acces online la datele lor de contact și vor fi lărgite profilurile acestora, acolo unde va fi cazul.

Figura nr. 10. Ponderea sectoarelor economice cu potențial de mobilitate

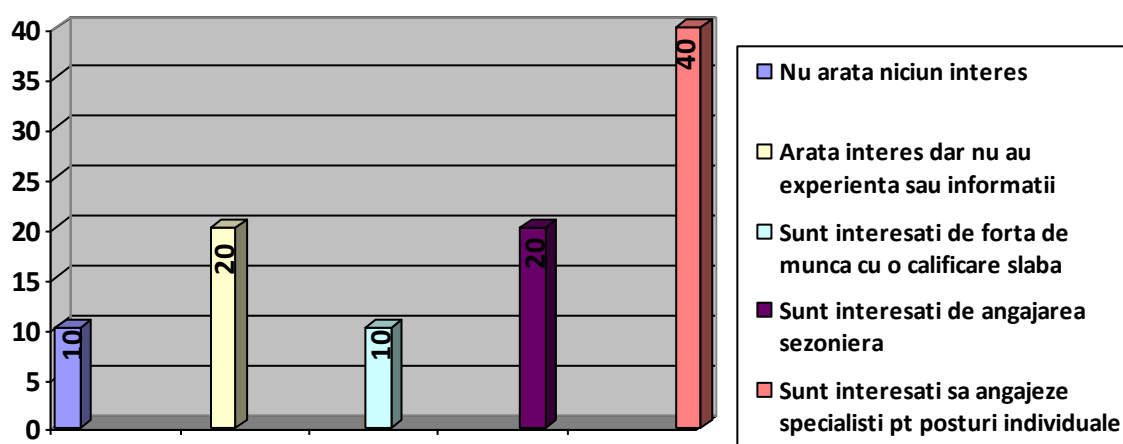
Sursă: ANOFM, AJOFM Constanța, AJOFM Călărași, chestionare, prelucrare proprie

5.4. MESERII / POZIȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Pentru a identifica, în mod coerent și real meseriile/pozițiile cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, s-a realizat corelația dintre răspunsurile oferite de angajatori și răspunsurile oferite de experții AJOFM și alți experți din domeniul angajării.

Pentru a valorifica potențialul de mobilitate am realizat o analiză a atitudinii angajatorilor din România. Rezultatele arată astfel:

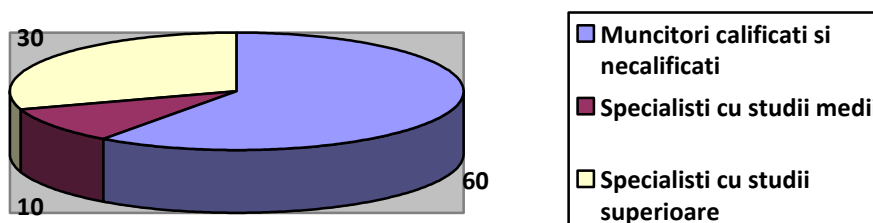
Figura nr. 11. Analiză asupra atitudinii angajatorilor din România

Sursă: AJOFM, chestionare, prelucrare proprie

În funcție de pregătirea personalului cu potențial de mobilitate, întreprinderile care sunt dispuse să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră, ar prefera:

Figura nr. 12. Preferința angajatorilor pentru o anumită categorie de angajați

Sursă: AJOFM, chestionare, prelucrare proprie

VI. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza sectorială a pieței forței de muncă și a potențialului mobilității forței de muncă, în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România, reprezintă o radiografie a situației actuale de pe piața muncii, a populației totale, a forței de muncă ocupate, a șomajului pe diferite categorii, a situației întreprinderilor, a nivelului de trai, a tendințelor în dezvoltarea economică a regiunii, a potențialului de mobilitate a forței de muncă, cererea și oferta de pe piața de muncă, nevoile și atitudinile angajatorilor.

În realizarea analizei s-a ținut cont de principiul pâlniei, de la general la specific, plecând de la abordarea la nivel național, la nivelul regiunilor de dezvoltare Sud - Est și Sud - Muntenia și particularizând informațiile pentru județele Constanța și Călărași.

Informațiile cuprind date brute, obținute de la instituțiile oficiale acreditate (ANOFM, ONRC, INS etc.), de la angajatorii participanți la sondajul on line și focus - grupurile organizate în cele două județe, precum și tendințele din fiecare domeniu analizat.

Informațiile prezentate în analiză au la bază o largă activitate de documentare, culegere și prelucrare a datelor statistice. Au fost studiate documente strategice de la nivel național, regional și județean, au fost analizate cercetări în domeniu, anuare statistice și lucrări de specialitate din domeniul angajabilității, a ocupării și mobilității forței de muncă.

Analiza sectorială a forței de muncă și a potențialului mobilității forței de muncă, în regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, se constituie într-un document util, atât angajaților, precum și angajatorilor și actorilor relevanți din domeniul ocupării și al mobilității forței de muncă.

Concluzii și recomandări:

- ❖ Situația demografică în cele două județe implicate în proiect este nefavorabilă și prezintă tendințe agravante. Pe fondul scăderii generale a populației, scade și numărul forței de muncă, a absolvenților de studii liceale, postliceale și universitare, ceea ce are efect direct asupra calității și a pregătirii forței de muncă existente. La aceste cauze, se adaugă migrația tinerilor pregătiți profesional de la rural la urban sau către state occidentale, unde condițiile de muncă și salarizarea sunt superioare.
- ❖ Județele Constanța și Călărași au resurse naturale diverse, însă neexploatate la nivel maxim. În conformitate cu strategiile de dezvoltare, în fiecare județ s-au dezvoltat ramurile economice favorizate de poziționarea geografică, resursele și potențialul zonei. Astfel, în Constanța au luat amploare turismul, construcțiile, industria prelucrătoare, comerțul, transportul și depozitarea, agricultura etc., iar în Călărași s-a dezvoltat agricultura, industria prelucrătoare, comerțul și serviciile.
- ❖ Dezechilibrul major de pe piața muncii din cele două județe este generat de diferențele dintre cererea și oferta forței de muncă. Acest dezechilibru este cauzat, pe de o parte de lipsa de coerență dintre cererea pieței muncii și oferta educațională locală, iar pe de altă parte de diferențele dintre calitatea forței de muncă și nevoile angajatorilor. De asemenea, există sincope și în ceea ce privește motivația și/sau dorința celor apți de muncă de a se angaja, în condițiile unei legislații permissive în domeniu. Acest aspect este reflectat de faptul că o mare parte dintre locurile disponibile, anunțate de către AJOFM-

uri rămân neocupate. Alarmant este faptul că cel mai mare deficit de forță de muncă se manifestă la nivelul persoanelor calificate sau înalt calificate, absolvenți de liceu, de studii postliceale sau persoane licențiate. O altă cauză a lipsei forței de muncă este dată de caracterul sezonier predominant al ocupațiilor din turism, agricultură, construcții etc., fapt ce determină migrarea către ocupații care asigură o anumită continuitate, chiar dacă la un venit lunar mai mic.

- ❖ Valorificarea mobilității transfrontaliere, ca o soluție de rezolvare a problemei forței de muncă, nu este luată în calcul serios de peste 50% dintre angajatorii români. Datorită unor bariere legate de limbă, cultură, mod de adaptare etc., ei preferă abordările tradiționale, angajarea unor persoane orientate de către AJOFM-uri, pe cei care au urmat cursuri de calificare/recalificare, sau promovarea unor ucenici din „ograda” proprie. De asemenea, o parte însemnată dintre angajatori preferă angajarea unor muncitori din țări terțe, cum ar fi: R. Moldova, China etc. Deși peste 70% dintre angajatorii români intervievați au afirmat că nu au experiență anterioară în recrutarea și angajarea muncitorilor străini, peste 30% dintre aceștia și-au manifestat interesul pentru angajarea forței de muncă mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Angajatorii români preferă angajarea muncitorilor necalificați (agricultură, construcții etc.) și a persoanelor înalt calificate - programatori, ingineri etc.
- ❖ Așa cum reiese din analiza opțiunilor exprimate de angajatori, în Constanța există o mai mare deschidere pentru angajarea forței de muncă din domeniul turismului, industriei prelucrătoare, transporturilor și depozitării și agriculturii, pe când în Călărași deschiderea este pentru forța de muncă din domeniul agricol, al comerțului și al industriei prelucrătoare.
- ❖ Angajatorii din România au menționat și barierele care îngreunează valorificarea forței de muncă transfrontalieră, astfel: limba și gradul de adaptabilitate, diferențele culturale, diferențele sau piedicile legislative, lipsa de promovare a potențialului de mobilitate, lipsa informațiilor privind piața muncii, de ambele părți ale graniței etc.
- ❖ Ca urmare a studiului realizat și concretizarea acestuia în analiza sectorială, au fost identificate cinci sectoare economice cu potențial de mobilitate a forței de muncă, astfel: Agricultură, silvicultură și pescuitul; Construcțiile; Industria prelucrătoare; Transportul, depozitarea și serviciile poștale; Hoteluri și restaurante. Analiza a scos în evidență peste 100 poziții/ocupații/profesii, cu potențial de mobilitate a forței de muncă.

Din studiul efectuat și a focus - grupurilor organizate, au rezultat o serie de propuneri și recomandări pentru îmbunătățirea și valorificarea potențialului de mobilitate, de ambele părți ale frontierei dintre Bulgaria și România, astfel:

- ❖ Creșterea gradului de colaborare între serviciile de ocupare a forței de muncă din Bulgaria și România
- ❖ Exprimarea de propuneri privind îmbunătățirea și armonizarea legislației în domeniu, privind angajarea forței de muncă mobile transfrontaliere
- ❖ Creșterea gradului de implicare a administrațiilor publice locale în procesul de mobilitate a forței de muncă transfrontaliere

- ❖ Creșterea gradului de informare și conștientizare a angajatorilor români privind valorificarea mobilității transfrontaliere a forței de muncă, în perspectiva completării cu necesarul de forță de muncă și reducere a șomajului
- ❖ Promovarea periodică a necesarului de forță de muncă, a cerințelor legate de calitatea forței de muncă, a competențelor și abilităților necesare în vederea angajării

VII. ANEXE

7.1. LISTĂ CU SECTOARELE ECONOMICE CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

7.2. LISTĂ CU PROFILELE ÎNTREPRINDERILOR CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

7.3. CATALOG CU DATELE DE CONTACT ALE ÎNTREPRINDERILOR CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA DE MUNCĂ

7.4. LISTĂ CU MESERIILE / ANGAJAȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

7.5. LISTĂ CU GRAFICE ȘI TABELE INCLUSE ÎN ANALIZA SECTORIALĂ

VIII.

LISTĂ CU INFORMAȚII ȘI SURSE BIBLIOGRAFICE

1. Institutul Național de Statistică
2. Statisticile Oficiului Național al Registrului Comerțului
3. Statisticile și bazele de date ale Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă Călărași și Constanța
4. Planul de Dezvoltare Locală 2014 - 2020 a Regiunii de Dezvoltare Sud - Est
5. Studiu privind profilul economic al Polului de Creștere Constanța
6. Studiu privind analiza și revizuirea Planului Integrat de Dezvoltare a Polului de Creștere Constanța - partea 1 și 2
7. Planul de Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud - Muntenia
8. Strategia de Dezvoltare Economico - Socială 2014 - 2020 a Județului Călărași